

UPDATE November 2021

DRAAIBOEK VOOR JGZ-ORGANISATIES

**Een handreiking voor JGZ-organisaties voor de invoering van
geïnformeerde toestemming voor de gegevensuitwisseling met
persoonsgegevens tussen JGZ-organisaties en het RIVM voor het RVP
vanaf 1-1-2022**

Project Realisatie Informed Consent JGZ-RVP 2021
NCJ, ActiZ, GGD GHOR NL, RIVM
19 november 2021
Voorlopig, v.0.91

Versiebeheer

Versie	Datum	Toelichting	Status
0.1	15-7-2021	Initiële versie	Concept
0.4	04-08-2021	Conceptversie projectgroep 29 juli	Opmerkingen en wijzigingen RIVM, NCJ en GGD GHOR samengevoegd
0.5	13-8-2021	Conceptversie Klankbordgroep	Commentaar Projectgroep verwerkt
0.7	14-9-2021	Voorlopig na verwerking commentaar Klankbordgroep	Voorlopig, diverse commentaren verwerkt, inclusief reacties Klankbordgroep;
0.8	20-9-2021	Voorlopige versie 01 Projectwebsite	Publicatieversie, hoofdstuk registratie toestemming bestaande deelnemers nog niet toegevoegd
0.9	29-9-2021	Voorlopige versie 02 Projectwebsite	Publicatieversie, hoofdstuk 4 toegevoegd
0.91	19-11-2021	Update volledige versie september 2021, wijzigingen in geel gemarkeerd	Voorlopige versie met updates

Distributie

Het vastgestelde Draaiboek Invoering wordt beschikbaar gesteld aan alle JGZ-organisaties. Het wordt gepubliceerd op de [Projectwebsite](#) bij NCJ.

Voorwoord

In januari 2021 hebben betrokken partijen in de Jeugdgezondheidszorg (JGZ)¹ besloten zich in te spannen om per 1 januari 2022 het vragen van geïnformeerde toestemming voor de digitale gegevensuitwisseling van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM voor het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) te realiseren. Realiseren betekent enerzijds het inbouwen van registratie van de toestemming in de applicaties van de JGZ-organisaties (DD JGZ) en het RIVM (Praeventis) en anderzijds het invoeren van het bespreken en registreren van deze toestemming in (de werkprocessen van) de JGZ-organisaties en het RIVM. Het vragen van geïnformeerde toestemming door de JGZ aan jeugdigen en hun gezaghebbenden is wettelijk verplicht sinds 1 januari 2019.

Dit Draaiboek Invoering beschrijft wat de JGZ-organisaties en het RIVM moeten doen en voorbereiden om op 1-1-2022 te voldoen aan de verplichtingen.

Het Draaiboek Invoering is (in eerste instantie) bedoeld voor de JGZ-professionals die binnen hun organisatie de invoering van geïnformeerde toestemming per 1-1-2022 voorbereiden. Dit document kan worden gebruikt door anderen om inzicht te krijgen in de wijzigingen die op 1-1-2022 in de JGZ worden doorgevoerd.

Voor JGZ-organisaties betekent de invoering op 1-1-2022 enerzijds het (samen met de softwareleveranciers) voorbereiden van een (technische) wijziging van het DD JGZ (aanpassing van de programmatuur). Anderzijds moeten de werkprocessen worden aangepast op geïnformeerde toestemming, rekening houdend met de wettelijke eisen. Dat betekent onder andere dat JGZ-organisaties gezaghebbende(n) en jeugdigen moeten kunnen informeren over de keuze voor gegevensuitwisseling met of zonder persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM en over de consequenties van die keuze.

Het Draaiboek Invoering kan worden gelezen van begin tot eind, maar kijk voor specifieke vragen of onderwerpen in de inhoudsopgave om direct door te springen naar een bepaald onderwerp. In de elektronische versie van dit PDF-document is op verschillende plaatsen tekst onderstreept (en in kleur). Dat betekent dat er een link is opgenomen naar informatie buiten dit document. Door te klikken op de link (en eventueel vasthouden van de CTRL-toets) wordt de betreffende webpagina geopend. Daar waar tekst cursief staat, wordt verwezen naar andere of meer informatie in dit Draaiboek.

Dit Draaiboek Invoering is met zorg opgesteld door een Projectgroep bestaande uit medewerkers van NCJ, ActiZ, GGD GHOR NL en RIVM. Een aantal vertegenwoordigers uit JGZ-organisaties Jeugd en Gezin Gooi- en Vechtstreek, GGD Limburg Noord, GGD Kennemerland, GGD Regio Utrecht, GGD Gelderland Zuid, JGZ Zuid Holland West en softwareleverancier Gino hebben conceptversies beoordeeld en aangevuld. De Stuurgroep, bestaand uit vertegenwoordigers van het ministerie van VWS, VNG, ActiZ en GGD GHOR NL, heeft het Draaiboek Invoering goedgekeurd en vrijgegeven voor publicatie.

September 2021

¹ Hier worden bedoeld: het ministerie van VWS, de VNG, ActiZ en GGD GHOR NL.

Inhoudsopgave

VERSIEBEHEER	2
VOORWOORD	3
INHOUDSOPGAVE	4
1 INLEIDING	6
1.1 AANLEIDING	6
1.2 OVER DIT DRAAIBOEK INVOERING	6
1.3 PROJECTPAGINA TOESTEMMING GEGEVENSUITWISSELING RVP	7
1.4 UITGANGSPUNTEN	7
1.5 STAKEHOLDERS EN HUN ROLLEN	9
1.6 FINANCIERING INVOERING GEÏNFORMEERDE TOESTEMMING	9
2 STAPPENPLAN VOOR JGZ-ORGANISATIES: WAT MOET IK DOEN?	11
2.1 WELKE STAPPEN MOETEN JGZ-ORGANISATIES ZETTEN?	11
2.2 SOFTWARELEVERANCIERS VAN JGZ-ORGANISATIES PASSEN DE PROGRAMMATUUR DD JGZ AAN	11
2.3 KETENTEST IN NOVEMBER: WERKT DE VERBINDING MET RIVM?	12
2.4 BENODIGDE TIJD EN CAPACITEIT OMSLAGMOMENT 1 JANUARI 2022	12
2.5 WELKE ONDERSTEUNING KAN DE JGZ VERWACHTEN?	12
3 JURIDISCH KADER EN WERKINSTRUCTIES	14
3.1 ALGEMEEN	14
3.2 JURIDISCH KADER 2021	14
3.3 RVP-RICHTLIJN INFORMED CONSENT-PROCEDURE RIVM EN BIJLAGE ACHTERGRONDEN	15
3.4 WIE MAG TOESTEMMING VRAGEN EN VASTLEGGEN IN DE DD JGZ?	16
3.5 AAN WIE VRAAGT DE JGZ-PROFESSIONAL TOESTEMMING?	16
3.6 GELDIGHEIDSDUUR TOESTEMMING	18
3.7 WAAR VRAAGT DE JGZ-PROFESSIONAL TOESTEMMING VOOR?	19
3.8 VACCINATIEBROCHURES EN WEBSITE VAN HET RIVM	19
3.9 REGISTRATIE VAN DE TOESTEMMING	20
3.10 WAT ALS ER TOESTEMMING WORDT GEGEVEN	21
3.11 WAT ALS ER GEEN TOESTEMMING WORDT GEGEVEN	21
3.12 CONSEQUENTIES NIET GEVEN TOESTEMMING VOOR GEGEVENSUITWISSELING MET PERSOONSgegevens	22
3.13 OVER BERICHTEN MET ALLEEN VACCINATIEGEGEVENS (GEEN TOESTEMMING)	23
3.14 HERSTELBERICHTEN	23
3.15 WIJZIGEN VAN TOESTEMMING	23
3.16 WAARDENLIJST IN BDS JGZ EN DD JGZ	25
3.17 UITWERKING VAN HET JURIDISCH KADER IN EEN STROOMSCHEMA	26
3.18 AANDACHT VOOR GEGEVENS OVER VACCINATIES EN TOESTEMMING BIJ DOSSIEROVERDRACHT	27
4 REGISTRATIE TOESTEMMING GEGEVENSUITWISSELING VOOR BESTAANDE DEELNEMERS RVP IN HET DD JGZ	29
4.1 INLEIDING	29
4.2 REGISTRATIE VAN TOESTEMMING IN HET DD JGZ EN HET OMSLAGMOMENT 1-1-2022	29
4.3 DE SITUATIE VANAF HET OMSLAGMOMENT 1-1-2022	30
4.4 OPLOSSINGSRICHTING: "EERST TOESTEMMING DAN VACCINEREN"	31
4.5 REGISTRATIE VAN TOESTEMMING VOOR BESTAANDE DEELNEMERS	34
4.6 DE UITNODIGINGSBRIEF VOOR INDIVIDUELE- EN GROEPSVACCINATIE VAN RIVM	35
4.7 VOORAF TOESTEMMING BIJ GROEPSVACCINATIES	36
4.8 ORGANISEREN VAN TOESTEMMING VOORAF BIJ GROEPSVACCINATIES	37
4.9 ORGANISEREN VAN TOESTEMMING VOOR JEUGDIGEN DIE 12 JAAR WORDEN	39
4.10 INFORMEREN VAN JEUGDIGEN DIE 16 JAAR GAAN WORDEN WAARBIJ DE TOESTEMMING WIJZIGT	41
4.11 PERIODIEKE SELECTIES: CONTROLE OP REGISTRATIE TOESTEMMING (VEEGACTIES)	42

4.12	BIJZONDERE SITUATIE: JEUGDIGE WOONACHTIG IN WERKGEBIED VAN JGZ-A EN IN ZORG BIJ JGZ-B EN WAARBIJ JGZ-A JEUGDIGE VACCINEERT	43
5	BIJLAGEN	44
5.1	BIJLAGE 1: TEKST JURIDISCH KADER 2021 TOESTEMMING GEGEVENSUITWISSELING JGZ ↔ RIVM - RVP	45
5.2	BIJLAGE 2: JEUGDIGE, OUDERS EN GEZAG	49
5.3	BIJLAGE 3: TOESTEMMING GEGEVENSUITWISSELING MET PERSOONSgegevens EN GEEN BSN	50
5.4	BIJLAGE 4: LEGENDA BESLISBOOM	52
5.5	BIJLAGE 5: USE CASES - VOORBEELDEN VAN TOESTEMMING IN DE PRAKTIJK	53
5.6	BIJLAGE 6: AFKORTINGEN EN DEFINITIES	63

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In januari 2021 hebben betrokken partijen in de JGZ² besloten om zich in te spannen om per 1 januari 2022 het vragen van geïnformeerde toestemming voor de digitale gegevensuitwisseling van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM voor het RVP te realiseren. Realiseren betekent enerzijds het inbouwen van registratie van de toestemming in de applicaties van de JGZ-organisaties (DD JGZ) en het RIVM (Praeventis) en anderzijds het invoeren van het bespreken en registreren van deze toestemming in de (werkprocessen van) de JGZ-organisaties en het RIVM. Het vragen van geïnformeerde toestemming door de JGZ aan jeugdigen en hun gezaghebbenden is wettelijk verplicht sinds 1 januari 2019.

In dit draaiboek wordt gesproken over gezaghebbende(n) en jeugdigen. De JGZ geeft echter ook vaccinaties aan zwangeren. Het bespreken en registreren van geïnformeerde toestemming geldt ook voor deze doelgroep. Waar gezaghebbende(n) / jeugdige staat kan ook zwangere / cliënt 18 jaar en ouder gelezen worden.

Bij toestemming van gezaghebbende(n) en/of jeugdige voor de gegevensuitwisseling verzendt het DD JGZ een geautomatiseerd bericht aan het RIVM met vaccinatiegegevens én persoonsgegevens als een jeugdige een vaccinatie heeft gekregen. Zonder deze toestemming worden de vaccinatiegegevens zonder persoonsgegevens verzonden. Het opvragen van de vaccinatiestatus door de JGZ is bij deze keuze niet meer mogelijk.

Welke gegevens worden door de JGZ aan het RIVM gestuurd?

Indien de jeugdige deelneemt aan het Rijksvaccinatieprogramma, wordt na het zetten van de vaccinatie altijd een vaccinatiebericht gestuurd naar het RIVM. Dit bericht bevat alleen gegevens over de vaccinatie zelf.

Indien gezaghebbende(n) en/of jeugdige **toestemming** geven voor de gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM, worden de persoonsgegevens van de jeugdige toegevoegd het vaccinatiebericht.

Indien gezaghebbende(n) en/of jeugdige **geen toestemming** geven voor de gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM, worden de persoonsgegevens weggelaten.

1.2 Over dit Draaiboek Invoering

Dit draaiboek beschrijft wat JGZ-organisaties en het RIVM moeten doen om deze invoering van de toestemming voor het delen van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens op tijd te realiseren. Het draaiboek is voor JGZ-professionals die te maken hebben met het bespreken en registreren van de toestemming van gezaghebbende(n) en jeugdigen. Maar ook voor de informatiemanagers en de beheerders van de JGZ-organisaties die zich bezighouden met de informatievoorziening tussen de JGZ-organisatie en het RIVM en met de technisch- en functioneel beheerders van de applicatie van de digitale dossiers JGZ en Praeventis. Het draaiboek bevat ook werkinstructies (zie hoofdstuk 3) specifiek voor JGZ-professionals die de toestemming-uitvraag doen.

In dit hoofdstuk worden een aantal algemene uitgangspunten beschreven. Hoofdstuk 2 beschrijft de stappen die een JGZ-organisatie (in ieder geval) moet zetten voor de invoering van het bespreken en registreren van toestemming voor de gegevensuitwisseling in de eigen organisatie. Hoofdstuk 3 gaat in op het Juridisch Kader en de uitwerking daarvan in de praktijk

² Hier worden bedoeld: het ministerie van VWS, de VNG, ActiZ en GGD GHOR NL.

voor de JGZ-organisaties. Door te kijken naar de huidige werkwijze, geeft dit hoofdstuk ook een indruk van wat er moet veranderen in de werkprocessen van JGZ-organisaties. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de registratie van de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens voor bestaande deelnemers RVP. Hoofdstuk 5 bevat bijlagen met meer informatie.

1.3 Projectpagina Toestemming gegevensuitwisseling RVP

Het onderhavige Draaiboek Invoering bevat alle informatie die op dit moment beschikbaar is voor JGZ-organisaties. De komende maanden worden handreikingen op onderdelen toegevoegd aan het Draaiboek Invoering. De nieuwste versie van het Draaiboek Invoering is altijd beschikbaar op de projectpagina [Toestemming gegevensuitwisseling RVP](#) op de website van het NCJ. Hier zijn ook webinars over dit onderwerp terug te vinden evenals een document met (veel) gestelde Vragen en Antwoorden.

Dit document verwijst op verschillende plaatsen naar de projectpagina. Onderdelen van de documenten op de projectpagina zijn integraal opgenomen in dit document (in Hoofdstuk 5 Bijlagen).

Vragen over dit project en/of over de invoering van geïnformeerde toestemming?
Neem dan contact op met ActiZ jeugd via jeugd@actiz.nl en/of GGD GHOR Nederland via mvanleeuwen@ggdghor.nl.

1.4 Uitgangspunten

In dit onderdeel zijn een aantal uitgangspunten opgenomen, die in de voorbereiding van de invoering van geïnformeerde toestemming gegevensuitwisseling JGZ-RIVM RVP zijn geformuleerd en die daardoor ook van belang zijn bij de invoering zelf.

- **Wettelijke verplichting sinds 1-1-2019**

Het vragen van geïnformeerde toestemming door de JGZ voor de digitale gegevensuitwisseling van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM over het RVP is wettelijk verplicht sinds 1 januari 2019.

- **Bestuurlijke afspraak: invoeren geïnformeerde toestemming per 1-1-2022**

In het bestuurlijk overleg van bestuurders van ActiZ, GGD GHOR NL, VNG en RIVM met staatssecretaris Paul Blokhuis in januari 2021 is commitment uitgesproken om het registreren van toestemming en het uitwisselen van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens tussen JGZ-organisaties en RIVM conform wetgeving ingebouwd te hebben op 1 januari 2022.

- **Decentrale oplossing: registratie toestemming DD JGZ**

Er zijn landelijke ontwikkelingen om toestemming voor digitale gegevensuitwisseling tussen zorgverleners centraal te registreren. Een burger kan dan op één punt voor alle mogelijke digitale gegevensuitwisselingen toestemming geven. In 2020 hebben de opdrachtgevende partijen (VWS, VNG, ActiZ en GGD GHOR NL) besloten aan de slag te gaan met een decentrale oplossing voor de registratie van de toestemming in de JGZ en niet te wachten op een centrale oplossing. Dit betekent het inbouwen van de registratie van toestemming en het aanpassen van het berichtenverkeer met het RIVM in de verschillende Digitaal Dossier JGZ applicaties.

- **Budget**

VWS heeft budget gereserveerd voor de aanpassing van de applicaties van de digitaal dossiers JGZ, het aanpassen van het berichtenverkeer en voor de invoering bij de JGZ-organisaties. Dit budget is toegevoegd aan het Gemeentefonds. Via de gemeenten gaat het budget voor ontwikkeling en invoering naar de JGZ-organisaties. Zie ook [paragraaf 1.6 Financiering invoering geïnformeerde toestemming](#) in dit draaiboek.

- **Softwareleveranciers**

JGZ-organisaties dienen hun softwareleverancier opdracht te geven tot aanpassing van de programmatuur in de DD JGZ-applicatie. Softwareleveranciers zijn over dit project geïnformeerd door vertegenwoordigers van ActiZ, GGD GHOR NL, NCJ, RIVM, Nictiz en VZVZ in het softwareleveranciersoverleg.

- **Basisdataset Jeugdgezondheidszorg (BDS JGZ)**

De landelijke informatiestandaard, de [BasisDataSet JGZ](#) (BDS JGZ) is aangepast (versie 3.2.7) zodat alle JGZ-professionals op dezelfde wijze de toestemming voor gegevensuitwisseling registreren en deze gegevens op uniforme wijze uitgewisseld worden tussen de JGZ en het RIVM. De softwareleveranciers hebben de programmatuur in hun applicatie aangepast aan deze wijzigingen in de BDS JGZ.

Het inhoudelijk beheer van de BDS JGZ ligt bij het NCJ, het functioneel en technisch beheer van de BDS JGZ³ ligt bij Nictiz.

- **Voortbouwen op documentatie uit 2018**

In 2018 zijn in opdracht van het RIVM, ActiZ en GGD GHOR NL de eerste documenten opgesteld om de invoering van geïnformeerde toestemming gegevensuitwisseling JGZ-RIVM RVP te onderzoeken en voor te bereiden. Op deze documentatie is voortgebouwd voor de invoering in 2022.

- **Prioriteit bij Informed Consent vanaf 1-1-2022**

In de (door)ontwikkeling van het Digitaal Dossier JGZ (DD JGZ) spelen veel vraagstukken. Betrokken partijen hebben prioriteit gegeven aan de realisatie van geïnformeerde toestemming voor de gegevensuitwisseling JGZ-RIVM RVP. Parallel aan dit project werken deze betrokken partijen aan een agenda voor de doorontwikkeling van het DD JGZ en de structurele inrichting van het Beheer van informatievoorziening in de JGZ.

³ Meer informatie, zie <https://www.nictiz.nl/standaardisatie/informatiestandaarden/jeugdgezondheidszorg/>

1.5 Stakeholders en hun rollen

Hieronder is een overzicht opgenomen van de belanghebbende partijen die een rol spelen bij en een verantwoordelijkheid dragen voor het proces van geïnformeerde toestemming.

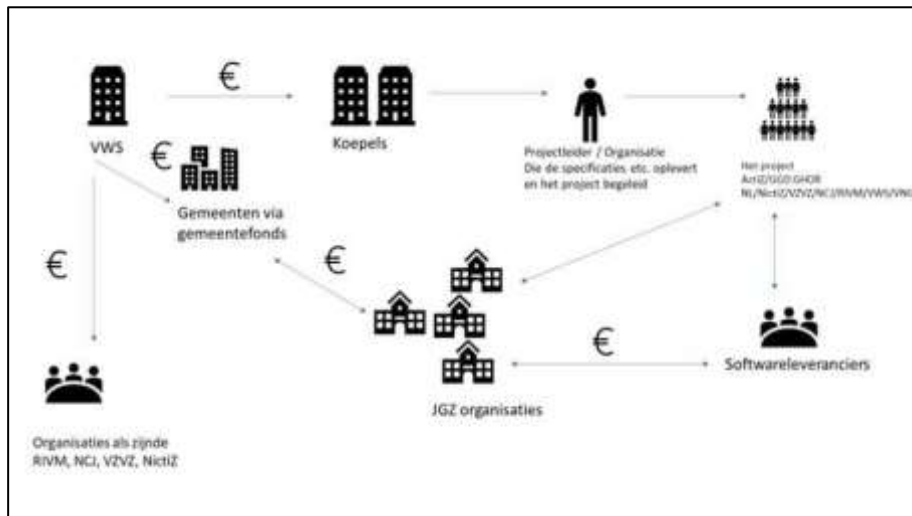
Organisatie(s)	Rollen
JGZ-organisaties	Uitvoering JGZ en opdrachtgever voor de softwareleveranciers DD JGZ
ActiZ	Brancheorganisatie van JGZ-organisaties
GGD GHOR NL	Brancheorganisatie van JGZ-organisaties
VNG	Vereniging van gemeenten, die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de JGZ
RIVM	Verantwoordelijk voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP), verwerker van de vaccinatiegegevens en persoonsgegevens in het kader van het RVP (systeem Praeventis)
VZVZ	Verantwoordelijk voor het berichtenverkeer tussen JGZ-organisaties en RIVM via het Landelijk Schakelpunt (LSP)
Nictiz	Technisch beheerder van de BDS JGZ
NCJ	Innovatie- en kenniscentrum van de JGZ, inhoudelijk beheerder BDS JGZ
Ministerie van VWS/DPG	Beleids- en Stelselverantwoordelijk voor Informed Consent in de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en opdrachtgever voor het Rijksvaccinatieprogramma (RVP)
Softwareleveranciers	Bouwers van DD JGZ applicaties en bouwer van systeem Praeventis van RIVM

Figuur 1.- 1.6 Stakeholders en hun rollen

1.6 Financiering invoering geïnformeerde toestemming

Er is landelijk budget gereserveerd voor de (bouw)activiteiten van softwareleveranciers en de invoering door de JGZ-organisaties. Dit budget gaat via de zogenaamde systeemroute: er is budget toegevoegd vanuit het ministerie van VWS aan het gemeentefonds. Via de gemeenten gaat het budget voor ontwikkeling en invoering naar de JGZ-organisaties. JGZ-organisaties zijn opdrachtgevers van hun softwareleverancier en financieren hun softwareleverancier vanuit dit budget.

Schematisch:

Figuur – 2.Hoe loopt de financiering en welke partijen zijn er bij betrokken?

Meer informatie over de financiering van de invoering van geïnformeerde toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM over het RVP is te vinden op de [website van de VNG](#). Daar staat ook de [ledenbrief van de VNG aan gemeenten](#).

2 Stappenplan voor JGZ-organisaties: wat moet ik doen?

2.1 Welke stappen moeten JGZ-organisaties zetten?

JGZ-organisaties en het RIVM zijn verantwoordelijk voor de invoering van geïnformeerde toestemming in de eigen organisatie vanaf 1 januari 2022. Daarbij zijn de volgende stappen belangrijk:

1. De geïnformeerde toestemming voor gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM over het RVP is opgenomen in de **werkprocessen** en **procedures** van de eigen JGZ-organisatie. Dit betekent dat
 - a. JGZ-professionals tijdig informatie en instructies hebben gekregen over wat er verandert en wat dat voor hun werkwijze betekent.
 - b. JGZ-professionals een handleiding krijgen waarin staat beschreven hoe ze de geïnformeerde toestemming in het DD JGZ kunnen registreren. Maak afspraken met de softwareleverancier voor een handleiding.
 - c. gezaghebbende(n) en jeugdigen geïnformeerd kunnen worden over de geïnformeerde toestemming inclusief de consequenties van hun keuze om hun vaccinatiegegevens met of zonder persoonsgegevens uit te wisselen met het RIVM.
 - d. er op de website van de JGZ-organisatie een verwijzing staat naar de website van het RIVM waar de vaccinatiebrochures staan en informatie over de geïnformeerde toestemming is te vinden.
2. Overleg met de eigen **softwareleverancier** zodat de **opdracht** gegeven kan worden voor de aanpassingen in de programmatuur van de applicatie DD JGZ. Dit betekent dat
 - a. er een gesprek met de softwareleverancier plaatsvindt over de wijzigingen en dat er afspraken gemaakt worden over de kosten. Bij een aantal softwareleveranciers zijn er gebruikersgroepen die dit gezamenlijk met hun softwareleverancier doen.
 - b. er expliciet opdracht wordt gegeven aan de softwareleverancier om de vereiste wijzigingen in de applicatie en het berichtenverkeer (ruim) voor 1 januari 2022 gerealiseerd te hebben.
 - c. de JGZ-organisatie op de hoogte blijft van de voortgang van de softwareleverancier zodat er voldoende tijd is om de wijzigingen te kunnen installeren in het DD JGZ.
3. Installatie van de nieuwe **programmatuur** in het DD JGZ zodat de toestemming geregistreerd kan worden en de gegevensuitwisseling met het RIVM kan plaatsvinden. Dit betekent dat:
 - a. de nieuwe programmatuur tijdig geïnstalleerd en getest is.
 - b. de JGZ-professionals tijdig informatie en instructies hebben ontvangen over het bespreken en registreren van de geïnformeerde toestemming.

2.2 Softwareleveranciers van JGZ-organisaties passen de programmatuur DD JGZ aan

Om de toestemming voor de gegevensuitwisseling van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens te kunnen vastleggen in het DD JGZ en om de vastgestelde berichten te kunnen uitwisselen tussen JGZ-organisaties en het RIVM, heeft het NCJ, als inhoudelijk beheerder van de [BDS JGZ](#), de BDS JGZ op onderdelen aangepast. Dit is gedaan in samenspraak met de BDS redactieraad, waarin JGZ-professionals vertegenwoordigd zijn.

Vervolgens heeft Nictiz, als [technisch beheerder van de BDS JGZ](#), in overleg met de softwareleveranciers de “[Functionele eisen Toestemming uitwisseling persoonsgegevens 2021](#)”⁴ opgesteld. De meest recente versie is terug te vinden op de [projectpagina Toestemming gegevensuitwisseling RVP](#). [VZVZ](#) heeft vervolgens een vertaling van deze eisen gemaakt naar het berichtenverkeer tussen JGZ en RIVM via het Landelijk Schakelpunt (LSP).

De softwareleveranciers bouwen de opgestelde functionele eisen in in de programmatuur van hun applicatie en voeren testen uit met Nictiz en VZVZ. Dit om vast te stellen of de programmatuur voldoet aan de eisen/standaarden en of de berichten uit het DD JGZ kunnen worden verstuurd via het Landelijk Schakelpunt (LSP) naar het RIVM. Indien dit het geval is worden zij gekwalificeerd en gecertificeerd zodat de aangesloten JGZ-organisaties weten dat zij gebruik kunnen maken van de wijzigingen in hun DD JGZ.

Tijdens het hele project is er nauwe samenwerking tussen bovengenoemde partijen en het RIVM.

2.3 Ketentest in november: werkt de verbinding met RIVM?

Vlak voor het omslagmoment op 1-1-2022 is het voor een JGZ-organisatie van belang om te testen of de gegevensuitwisseling met het RIVM goed verloopt. Dit om problemen direct na de omslag te voorkomen. JGZ-organisaties doen dit in afstemming met het RIVM. Hiervoor worden instructies gemaakt. Nadere informatie daarover volgt. Kijk daarvoor regelmatig op de projectpagina [Toestemming gegevensuitwisseling RVP](#).

Let op: de test kan alleen uitgevoerd worden als de softwareleverancier gekwalificeerd en gecertificeerd is. Stem daarom met de softwareleverancier af wanneer er getest kan worden.

2.4 Benodigde tijd en capaciteit omslagmoment 1 januari 2022

De invoering van geïnformeerde toestemming in de eigen JGZ-organisatie kost tijd en capaciteit. Begin daarom nu en zorg ervoor dat er voldoende capaciteit beschikbaar is om de omslag op 1-1-2022 (denk aan het registreren van de toestemming in het DD JGZ) voor te bereiden. Ook na 1-1-2022 is extra capaciteit nodig, onder andere voor de registratie van toestemming voor bestaande deelnemers RVP. Voor meer informatie zie hoofdstuk 4 in dit Draaiboek Invoering.

2.5 Welke ondersteuning kan de JGZ verwachten?

JGZ-organisaties en het RIVM zijn verantwoordelijk voor de invoering van geïnformeerde toestemming in de eigen organisatie. Om dit voor JGZ-organisaties voor te bereiden is een project ingericht in opdracht van het ministerie van VWS/Directie Publieke Gezondheid, de VNG en de brancheorganisaties ActiZ en GGD GHOR NL. ActiZ en GGD GHOR NL zijn beschikbaar om JGZ-organisaties te ondersteunen bij de invoering van geïnformeerde toestemming. Zie ook paragraaf 1.3 [Projectpagina Toestemming gegevensuitwisseling RVP](#).

Daarbij gelden de volgende afspraken:

- ActiZ en GGD GHOR NL ondersteunen hun leden bij de invoering van geïnformeerde toestemming voor gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM.

⁴ Zie ook 5.1 Bijlage 1: Tekst Juridisch Kader 2021 Toestemming Gegevensuitwisseling JGZ ↔ RIVM - RVP in dit document.

- ActiZ, GGD GHOR NL en NCJ zorgen in samenspraak met RIVM, Nictiz en VZVZ voor:
 - Informatievoorziening op de projectpagina [Toestemming gegevensuitwisseling RVP](#) op de website van het NCJ.
 - Dit Draaiboek Invoering voor JGZ-organisaties met een:
 - Stappenplan (dit hoofdstuk) en
 - Werkinstructies (hoofdstuk 3 en 4)
- Softwareleveranciers zorgen voor:
 - Nieuwe programmatuur in hun applicatie
 - Gebruikshandleiding bij de programmatuur

3 Juridisch Kader en werkinstructies

3.1 Algemeen

In de Wet publieke gezondheid (WPG) staat dat de Jeugdgezondheidszorg het Rijksvaccinatieprogramma uitvoert. Dit betekent dat de JGZ-professional jeugdigen (en zwangeren) vaccineert en deze handeling registreert, voor de jeugdige in het digitaal dossier van de JGZ (DD JGZ). In de WPG staat ook dat het RIVM de regie op, en de coördinatie van, de uitvoering van het RVP heeft, alsmede het uitnodigen, registreren, bewaken en evalueren van het Rijksvaccinatieprogramma.

De Wet Geneeskundige Behandelovereenkomst (WGBO) stelt dat informatie over een cliënt alleen met toestemming van de cliënt gedeeld mag worden. Dit betekent dat gegevens over de vaccinatie mét persoonsgegevens niet zonder toestemming van de cliënt naar het RIVM gestuurd mag worden. Hierna wordt beschreven hoe deze toestemming gevraagd en geregistreerd wordt en waar de JGZ-professional rekening mee moet houden.

In het RVP staat welke vaccinaties gegeven worden en aan welke doelgroep. Dit waren tot 16 december 2019 alleen jeugdigen tot 18 jaar. Na deze datum is de maternale kinkhoestvaccinatie opgenomen die wordt aangeboden aan zwangeren (aanstaande moeders)⁵.

LET OP!

In dit document wordt gesproken over de toestemming voor jeugdigen en hun gezaghebbende(n)⁶. Echter, de afspraken voor het bespreken en registreren van toestemming voor de gegevensuitwisseling geldt ook voor de vaccinatie tegen maternale kinkhoest aan zwangeren!

3.2 Juridisch Kader 2021

De invoering van toestemming voor de uitwisseling van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens tussen JGZ-organisaties en het RIVM in het kader van het RVP vanaf 1-1-2022 betekent enerzijds dat er wijzigingen moeten worden doorgevoerd in de werkwijze van de JGZ-organisaties en het RIVM. Anderzijds moeten wijzigingen worden doorgevoerd in het DD JGZ en Praeventis (RIVM). Het Juridisch Kader 2021 beschrijft de kaders waarbinnen de JGZ en het RIVM moeten werken.

Op basis van het Juridisch Kader 2021 zijn door Nictiz functionele eisen⁷ opgesteld voor het DD JGZ. Softwareleveranciers passen de programmatuur in de applicatie van het DD JGZ aan op basis van deze functionele eisen. Deze nieuwe programmatuur wordt in het najaar 2021 opgeleverd door de softwareleveranciers aan hun klanten.

Voor de RVP-gegevensuitwisseling tussen de JGZ en het RIVM zijn in het Juridisch Kader 2021 op basis van de wetgeving, zoals de WGBO en AVG, enkele gerichte juridische vragen beantwoord over de inrichting van de gegevensuitwisseling tussen de JGZ en het RIVM in het kader van het RVP. Het gaat daarbij om het doorbreken van het medisch beroepsgeheim (WGBO) en de verstrekking van bijzondere persoonsgegevens (AVG) van de JGZ aan het RIVM en van het RIVM aan de JGZ.

⁵ Afspraken over een volwassendossier maken geen onderdeel uit van de afspraken over de gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM. Het onderwerp staat op de agenda voor de informatievoorziening in de JGZ.

⁶ Lees meer over ouders gezag in bijlage 5.2 Bijlage 2: Jeugdige, ouders en gezag

⁷ Document "[Functionele eisen Toestemming uitwisseling persoonsgegevens 2021](#)". De laatste versie van dit document is beschikbaar op de projectpagina [Toestemming gegevensuitwisseling RVP](#).

In 2018 is een eerste Juridisch Kader Informed Consent RVP vastgesteld. In het kader van het project Realisatie Informed Consent JGZ-RIVM RVP 2021 is het oorspronkelijke kader uit 2018 in maart/april 2021 herijkt. Het Juridisch Kader 2021 is op 1-6-2021 (versie 1.0 definitief) vastgesteld door de Stuurgroep van het Project Informed Consent JGZ-RIVM RVP 2021, bestaande uit vertegenwoordigers van het ministerie van VWS, VNG, ActiZ en GGD GHOR NL. Op 29-6-2021 is de inleidende tekst aangepast op aangeven van de jurist van het ministerie van VWS (versie 2.0 definitief). Dit heeft geen consequenties voor de functionele eisen, die door Nictiz zijn opgesteld op basis van versie 1.0 van 1-6-2021.

De integrale tekst van het Juridisch Kader is opgenomen in paragraaf 5.1 *Bijlage 1: Tekst Juridisch Kader 2021 Toestemming Gegevensuitwisseling JGZ ↔ RIVM - RVP* en is beschikbaar op de op de projectpagina [Toestemming gegevensuitwisseling RVP](#)

3.3 RVP-richtlijn Informed Consent-procedure RIVM en bijlage Achtergronden

De tekst in het Juridisch Kader is (mede) gebaseerd op de *RVP-richtlijn Informed consent-procedure* en bijbehorende *Bijlage Achtergronden bij RVP-richtlijn Informed consent-procedure* van het RIVM die [hier](#) te vinden zijn. Deze richtlijn is het resultaat van de afstemming in het landelijk RVP-overleg.

Ouders (lees: gezaghebbende(n)⁸) en kinderen hebben recht op goede, betrouwbare informatie en een persoonlijke benadering. Voor deze informatievoorziening is voldoende inhoudelijke kennis, gespreksvaardigheid en gesprekstijd nodig. Het geven van uitleg over het RVP en het ingaan op specifieke vragen van ouders (het vaccinatieconsult) gaat vooraf aan de vraag om toestemming.

Het vaccinatieconsult is het persoonlijke gesprek tussen de JGZ-professional en ouder en/of jeugdige toegespitst op het vaccineren. Bij het geven van informatie over het RVP wordt ook aandacht besteed aan de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen de JGZ en het RIVM. Het vaccinatieconsult is belangrijk, omdat ouder(s) en/of jeugdigen nu vaker dan vroeger vragen en zorgen hebben over de vaccinaties en omdat ze vragen kunnen hebben over de digitale gegevensoverdracht. Ouder(s) en jeugdigen zien JGZ-professionals als betrouwbare bron van informatie, daarom zijn JGZ-professionals het meest geschikt om op vragen en zorgen van individuele ouders en/of jeugdigen in te gaan.

Deze professionele RVP-richtlijn geeft de algemene kaders voor de uitvoering van het RVP en geïnformeerde toestemming. In de bijlage is achtergrondinformatie opgenomen over de relevante wetgeving, het belang van centrale registratie en gegevensuitwisseling, de verschillende scenario's bij de procedure voor geïnformeerde toestemming en een toelichting bij het vaccinatieconsult.

LET OP!

In de RVP-Richtlijn en de bijlage bij de Richtlijn worden aanwijzingen en tips gegeven voor het gesprek met jeugdigen en ouders over geïnformeerde toestemming voor de gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM.

⁸ In deze paragraaf wordt gesproken over ouder(s) in plaats van gezaghebbende(n). De tekst is afkomstig van de website van RIVM.

3.4 Wie mag toestemming vragen en vastleggen in de DD JGZ?

Het uitvragen en registreren van de toestemming voor gegevensuitwisseling is niet voorbehouden aan de jeugdverpleegkundige of jeugdarts. Iedere JGZ-professional mag toestemming uitvragen en vastleggen in het DD JGZ, mits deze JGZ-professional kennis heeft van de materie en de daarmee eventuele vragen van gezaghebbende(n) en/of jeugdigen kan beantwoorden.

3.5 Aan wie vraagt de JGZ-professional toestemming?

Het is afhankelijk van de leeftijd van de jeugdige aan wie de JGZ-professional toestemming vraagt. Tot de leeftijd van 12 jaar geven de gezaghebbende(n) toestemming. Van 12 tot 16 jaar de gezaghebbende(n) én de jeugdige en vanaf 16 jaar alleen de jeugdige. Het bepalen wie het ouderlijk gezag heeft over een jeugdige is niet altijd eenvoudig, maar wel van belang bij het geven van toestemming voor de gegevensuitwisseling tussen de JGZ en het RIVM over het RVP. Dit blijft een taak van de JGZ. Paragraaf 5.2 *Bijlage 2: Jeugdige, ouders en gezag* geeft een aantal verwijzingen die kunnen helpen bij het bepalen van het gezag.

Toestemming wordt gevraagd vanaf 1 januari 2022 en geldt voor de vaccinaties die vanaf dat moment worden toegediend. Het gaat dus om nieuwe vaccinaties en niet om eerder geregistreerde vaccinatiegegevens, omdat die al met het RIVM zijn uitgewisseld.

Als een jeugdige en/of gezaghebbende geen toestemming geeft voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens en wil dat de registratie van eerdere vaccinaties bij het RIVM worden verwijderd, dan moeten ze daarvoor zelf contact opnemen met het RIVM om dit te regelen. Het RIVM koppelt dan de persoonsgegevens los van de vaccinatiegegevens.

De JGZ-professional bespreekt met de jeugdige en/of de gezaghebbende(n) dat een besluit rondom toestemming altijd gewijzigd kan worden.

Leeftijd van de jeugdige

De leeftijd van de jeugdige die de vaccinatie krijgt, bepaalt aan wie de JGZ-professional toestemming vraagt⁹.

Jeugdige 0-12 jaar	Jeugdige 12-16 jaar	Jeugdige 16-18 jaar
Gezaghebbende(n) geven toestemming	Gezaghebbende(n) én Jeugdige geven toestemming	Jeugdige geeft toestemming

Figuur 3.- Leeftijd van de jeugdige en toestemming

- Voor jeugdigen tot 12 jaar: de gezaghebbende(n) geven toestemming
De gezaghebbende(n) van de jeugdige tot 12 jaar (ofwel: de jeugdige tot en met 11 jaar) moeten toestemming geven voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens met het RIVM. Officieel moeten beide gezaghebbenden toestemming geven. Bij het contact met de jeugdige zijn niet altijd beide gezaghebbenden aanwezig. De JGZ-professional mag er echter vanuit gaan dat als één gezaghebbende zegt dat er toestemming is, dat dit geldt

⁹ WGBO artikel 450

voor beide gezaghebbenden. Bij twijfel of als bekend is dat er verschil van mening is over de toestemming, doet de JGZ-professional onderzoek/navraag bij de andere gezaghebbende om eenduidig vast te stellen of er al dan niet sprake is van toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens.

- Voor jeugdigen van 12 jaar tot 16 jaar
Bij jeugdigen van 12 tot 16 jaar (ofwel: vanaf 12 tot en met 15 jaar) is de toestemming van zowel de gezaghebbende(n) als de jeugdige nodig voor toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens met het RIVM. De jeugdige dient wel wilsbekwaam te zijn.
- Voor jeugdigen van 16 jaar en ouder: de jeugdige zelf geeft toestemming
Voor jeugdigen van 16 jaar en ouder geldt dat alleen zichzelf toestemming geven voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens met het RIVM. Ook in dit geval geldt dat de jeugdige wilsbekwaam moet zijn.

Wilsbekwame jeugdigen

Een jeugdige is wilsbekwaam als hij informatie goed kan begrijpen, afwegingen kan maken, en goed begrijpt wat de gevolgen van beslissingen zijn en makkelijk een beslissing kan nemen. De JGZ-professional maakt deze afweging op basis van de eigen professionele inschatting. Indien een jeugdige wilsbekwaam wordt geacht, wordt door een gezaghebbende toestemming gegeven namens de jeugdige.

Nieuwe deelnemers RVP vanaf 1-1-2022

Per 1-1-2022 kan vanaf de geboorte gestart worden met het RVP voor de jeugdige en de toestemming kan worden uitgevraagd en geregistreerd in het DD JGZ.

Bestaande deelnemers RVP vanaf 1-1-2022 en de noodzaak van registratie van de toestemming

Voor bestaande deelnemers aan het RVP is de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens nog niet geregistreerd in het DD JGZ. Het tijdig vastleggen van die toestemming is van belang voor de volgende situaties:

- bij de eerstvolgende vaccinatie,
- wanneer een jeugdige 12 of 16 jaar wordt,
- wanneer een JGZ-organisatie de vaccinatiestatus van een jeugdige wil opvragen bij RIVM.

Voor meer informatie zie ook *hoofdstuk 4 Registratie toestemming gegevensuitwisseling voor bestaande deelnemers RVP in het DD JGZ*.

Toestemming die niet is vastgelegd wordt beschouwd als 'geen toestemming'

Het Juridisch Kader gaat uit van expliciete uitvraag en registratie van de toestemming voor de uitwisseling van vaccinatie met persoonsgegevens. Als de toestemming niet is vastgelegd in het DD JGZ wordt dit beschouwd als "geen toestemming" en worden vaccinatiegegevens zonder persoonsgegevens verstuurd aan het RIVM. Het opvragen van de vaccinatiestatus is dan geblokkeerd in de programmatuur van het DD JGZ.

Het is dus zaak om de toestemming voor bestaande deelnemers zo snel mogelijk vast te leggen om te voorkomen dat vaccinatiegegevens zonder persoonsgegevens worden verstuurd van JGZ aan RIVM terwijl de jeugdige en/of gezaghebbende(n) geen bezwaar hebben tegen het versturen van persoonsgegevens.

NB. Vaccinatiegegevens die eerder zonder persoonsgegevens zijn verzonden van JGZ aan RIVM (bijvoorbeeld omdat de toestemming nog niet was verkregen en/of geregistreerd), kunnen later alsnog worden aangevuld met persoonsgegevens door het sturen van een herstelbericht (zie ook 3.14 Herstelberichten). Dat kan op het moment dat de toestemming, na een gesprek met de gezaghebbende(n) en/of jeugdige, alsnog is verkregen en/of geregistreerd is.

In hoofdstuk 4 worden ingegaan op de aanpak van de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens voor bestaande deelnemers aan het RVP.

Toestemming geldt ook voor jeugdigen zonder BSN

Het vragen om toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen de JGZ en het RIVM geldt ook voor jeugdigen zonder BSN. Denk aan MOE-landers, vluchtelingen en asielzoekers. Meer informatie over jeugdigen zonder BSN is te vinden in paragraaf 5.3

Bijlage 3: Toestemming gegevensuitwisseling met persoonsgegevens en geen BSN.

3.6 Geldigheidsduur toestemming

De AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke ervoor moet zorgen dat de betrokkene zijn toestemming te allen tijde moet kunnen intrekken en dat dit net zo eenvoudig moet zijn als het geven ervan¹⁰. De [Richtsnoeren 05/2020](#) inzake toestemming overeenkomstig Verordening 2016/679 beschrijven dat er geen specifieke termijn is vastgesteld aan de geldigheidsduur van toestemming. Er ligt echter wel het advies om op contactmomenten de toestemming te bespreken, omdat de jeugdige en de gezaghebbende(n) op deze manier goed geïnformeerd blijven over hoe gegevens worden gebruikt en hoe zij hun rechten kunnen uitoefenen¹¹.

Hieruit volgt dat als de jeugdige en/of de gezaghebbende(n) toestemming hebben gegeven voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens met het RIVM, het niet vanzelfsprekend is dat deze toestemming zo maar voor het hele RVP-traject geldt. De jeugdige en/of de gezaghebbende(n) moeten geïnformeerd worden en blijven over de gegevensuitwisseling met het RIVM en de mogelijkheid hebben om de gegeven toestemming voor de uitwisseling van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens op een later tijdstip in te trekken. Omgekeerd geldt, dat jeugdigen en/of de gezaghebbende(n) die eerder geen toestemming gaven, dit op een later moment alsnog moeten kunnen doen.

Om deze reden wordt geadviseerd de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens in ieder geval te bespreken of te toetsen op het moment dat er een vaccinatie wordt aangeboden aan de jeugdige. In de vaccinatiebrochures van het RIVM, die worden meegestuurd bij de uitnodigingen voor vaccinaties, wordt ook aandacht besteed aan de toestemming voor uitwisseling van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens en de mogelijkheid om de toestemming te wijzigen.

Verder wordt geadviseerd de toestemming te bespreken en/of te toetsen bij een verhuizing van de jeugdige naar een andere gemeente. In dat geval neemt de nieuwe JGZ-organisatie het beheer van de gegevens van de jeugdige in het DD JGZ over van een andere JGZ-organisatie. Het is belangrijk dat registratie van de toestemming in het DD JGZ van de nieuwe JGZ-organisatie goed wordt overgenomen. Dat is van belang omdat de registratie van de toestemming voor gegevensuitwisseling op dit moment nog niet is opgenomen in het DOB-

¹⁰ AVG artikel 7 lid 3

¹¹ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-052020-consent-under-regulation-2016679_nl; hoofdstuk 5.1

bericht (Dossier Overdracht Bericht, zie ook 3.18 Aandacht voor gegevens over vaccinaties en toestemming bij dossieroverdracht)

De toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens moet actief worden uitgevraagd aan jeugdigen en/of de gezaghebbende(n). De AVG vereist “privacy by default”, dit betekent dat de toestemming standaard op NEE staat of niet is ingevuld. Als de toestemming niet is vastgelegd in het DD JGZ wordt dit beschouwd als “geen toestemming”. Het geven van toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens moet altijd gebeuren op vrijwillige basis.

3.7 Waar vraagt de JGZ-professional toestemming voor?

De JGZ-professional bespreekt met de jeugdigen en/of de gezaghebbende(n) of zij toestemming geven voor het uitwisselen van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens tussen de JGZ en het RIVM (na een vaccinatie).

De toestemming geldt voor de volgende onderdelen:

- De uitwisseling van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens van de JGZ naar het RIVM (gegeven vaccinaties)¹²;
- De uitwisseling van gegevens van RIVM naar JGZ (opvragen vaccinatiestatus, en actieve benadering van jeugdigen, gezaghebbenden en JGZ over individuele vaccinaties)¹³.

NB. Als er geen toestemming wordt gegeven voor de uitwisseling van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens worden na een vaccinatie alleen vaccinatiegegevens opgestuurd door de JGZ-organisatie aan het RIVM. In dat geval is het opvragen van de individuele vaccinatiestatus door de JGZ-organisatie bij het RIVM niet mogelijk.

Als er geen toestemming wordt gegeven voor één van de twee onderdelen, dan vindt er geen uitwisseling van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens plaats.

Het RIVM gebruikt de vaccinatiegegevens met persoonsgegevens ten behoeve van de uitvoering van de wettelijke taken, die zijn vastgelegd in de Wet op het RIVM en de Wet Publieke Gezondheid. Deze taken zijn regie op en coördinatie van de uitvoering en kwaliteitsbewaking van het RVP, en het verrichten van onderzoek gericht op ondersteuning van de beleidsontwikkeling en -uitvoering, veiligheidsbewaking, de bestrijding van infectieziekten, de meting van de effectiviteit van het vaccinatieprogramma en van de werkzaamheid van het vaccin, en de bepaling van de vaccinatiegraad in Nederland¹⁴

3.8 Vaccinatiebrochures en website van het RIVM

Jeugdigen en/of de gezaghebbende(n) maken hun keuze met kennis over welke gegevens worden uitgewisseld en de manier waarop de gegevensuitwisseling tussen de JGZ en het RIVM plaatsvindt. Deze informatie wordt verstrekt door de JGZ-professional, maar is ook terug te vinden in vaccinatiebrochures en op de website van het RIVM.

¹² Bericht 3-4, zie Gegevensrichtlijn RVP-berichten, een geactualiseerde versie van dit document komt in december 2021 beschikbaar.

¹³ Bericht 3-4, zie Gegevensrichtlijn RVP-berichten, een geactualiseerde versie van dit document komt in december 2021 beschikbaar.

¹⁴ Voor meer informatie over het gebruik van de gegevens door het RIVM, zie [de RVP Richtlijn Informed Consent procedure](#) (paragraaf 5.2) en de bijbehorende [Bijlage Achtergronden](#) (paragraaf 2.7). In deze documenten wordt ook beschreven onder welke voorwaarden de gegevens kunnen worden gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek dat niet is bedoeld voor de uitvoering van de wettelijke taken van het RIVM. Daarvoor bestaan aparte procedures waarbij expliciet toestemming wordt gevraagd aan de betrokkenen.

In de vaccinatiebrochures van het RIVM voor de verschillende vaccinaties worden tekstkaders opgenomen over de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM. Daarin wordt verwezen naar meer informatie op de [website van het RIVM](#).

De websites van de JGZ-organisaties verwijzen naar de vaccinatiebrochures en de website van het RIVM.

De vaccinatiebrochures en websites vervangen **niet** het gesprek tussen de JGZ-professional en de jeugdige en/of gezaghebbende(n). De JGZ-professional gaat tijdens een gesprek na of alle informatie duidelijk is en geeft waar nodig een nadere toelichting en registreert het resultaat (wel of geen toestemming) in het DD JGZ.

Het RIVM stuurt behalve vaccinatie-oproepen ook geautomatiseerd gegenereerde oproeplijsten naar de JGZ-organisaties, zodat zij weten welke jeugdigen gevaccineerd moeten worden. Deze gegevensuitwisseling valt **niet** onder de toestemmingsvraag. Deze gegevens baseert het RIVM op gegevens uit de Basisregistratie Persoonsgegevens (BRP). Het kan dus voorkomen dat jeugdigen en/of hun ouder(s) oproepen (blijven) ontvangen, ook als zij geen toestemming hebben gegeven voor de uitwisseling van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens tussen de JGZ en het RIVM. De JGZ-professional bespreekt dit met de jeugdige / gezaghebbende(n).

3.9 Registratie van de toestemming

In het DD JGZ zijn de BDS-elementen opgenomen waarin de toestemming geregistreerd wordt. Deze elementen zijn verwerkt in de technische specificatie van het DD JGZ¹⁵ (de 'achterkant' van het DD JGZ).

De volgende gegevens over toestemming moeten minimaal worden vastgelegd:

- Dat toestemming gegeven is: ja/nee;
- Wie de toestemming heeft gegeven: naam gezaghebbende/jeugdige; unieke identificatie is nodig, het moet traceerbaar zijn wie de toestemming heeft gegeven;
- Wanneer de toestemming is gegeven: datum;
- Wie de toestemming heeft vastgelegd: ID van de JGZ-medewerker; het moet traceerbaar zijn wie de toestemming heeft vastgelegd, dit gebeurt meestal geautomatiseerd.

Er moet sprake zijn van uitdrukkelijke toestemming: vrij, specifiek en op informatie berustend. De toestemming hoeft niet schriftelijk gevraagd of verkregen te worden. Een handtekening hoeft niet, maar de toestemming moet wel aantoonbaar zijn. Dit betekent dat er goede afspraken moeten worden gemaakt over de uitvoering door de eigen JGZ-organisatie.

'Geen bezwaar' is niet hetzelfde als toestemming geven. Een bezwaarprocedure is dus niet voldoende als toestemming voor de gegevensuitwisseling van de vaccinatiegegevens met persoonsgegevens nodig is.

¹⁵ Voor meer informatie zie het document "[Functionele eisen Toestemming uitwisseling persoonsgegevens 2021](#)". De laatste versie van dit document is beschikbaar op de projectpagina [Toestemming gegevensuitwisseling RVP](#).

3.10 Wat als er toestemming wordt gegeven

Wanneer toestemming wordt gegeven voor de gegevensuitwisseling tussen de JGZ en het RIVM, worden persoonsgegevens en vaccinatiegegevens (in combinatie) uitgewisseld in een bericht tussen de JGZ en het RIVM.

Wanneer een jeugdige wordt gevaccineerd en er sprake is van toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens, verstuurt de JGZ-organisatie een bericht aan het RIVM, het zogenaamde “bericht 4”, met de volgende [BDS-elementen](#):

- R002: Dossierinformatie 1..1
 - Dossiernummer 695 1..1 (W0001, AN, Alfnumeriek 15)
 - Dossier status: 696 1..1 (W0002, KL_AN, Dossier status)
- R003: Persoonsgegevens 1..1
 - BSN: 7 1..1 (W0022, AN_EXT, BSN)
 - Voornaam: 6 (W0020, AN, Alfnumeriek 200)
 - Voorvoegsel geslachtsnaam: 3 (W0642, AN, Alfnumeriek 10)
 - Geslachtsnaam: 4 1..1 (W0020, AN, Alfnumeriek 200)
 - Geslacht: 19 1..1 (W0023, KL_AN, Geslacht)
 - Geboortedatum: 20 1..1 (W0025, TS, Datum)
 - G001: Adres cliënt
 - Soort adres: 8 1..1 (W0003, KL_AN, Soort adres)
 - Huisnummer: 12 1..1 (W0008, N, Huisnummer)
 - Huisletter: 13 0..1 (W0009, AN, Huisletter)
 - Huisnummer toevoeging: 14 0..1 (W0010, AN, Alfnumeriek 4)
 - Postcode: 16 1..1 (W0012, AN, Postcode)
- R005: Betrokken JGZ-organisaties 1..1
 - G085 Uitvoerende JGZ-organisatie
 - Uitvoerende JGZ-organisatie URA: 603 1..1 (W0060, AN_EXT, URA nummer)
- R018: Activiteit 1..1
 - Activiteit ID: 1377 1..1 (W0642, AN, Alfnumeriek 10)
 - Soort activiteit: 494 1..1 (W0188, KL_AN, Soort activiteit)
 - Datum activiteit: 724 1..1 (W0025, TS, Datum)
- R041: Rijksvaccinatieprogramma en andere vaccinaties 0..1
 - G076 Vaccinatie 0..*
 - Soort vaccinatie: 461 1..1 (W0422, AN_EXT, Soort vaccinatie)
 - Datum vaccinatie: 1409 1..1 (W0025, TS, Datum)
 - Bezwaar: 683 0..1 (W0323, KL_AN, Bezwaar)
 - Partijnummer: 472 (W0017, AN, Alfnumeriek 50)
 - Uitvoerende instantie: 1336 1..1 (W0017, AN, Alfnumeriek 50)
 - Locatie uitvoerende organisatie: 1452 1..1 (W0017, AN, Alfnumeriek 50)

In dit bericht worden dus zowel persoons- als vaccinatiegegevens meegestuurd.

3.11 Wat als er geen toestemming wordt gegeven

Wanneer geen toestemming wordt gegeven voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen de JGZ en het RIVM, worden vaccinatiegegevens zonder persoonsgegevens gestuurd, dus alleen vaccinatiegegevens, zodat het RIVM weet welke vaccins er zijn gebruikt door een JGZ-organisatie (vaccinverbruik). Dit is een wettelijke taak van het RIVM en in het belang voor de uitvoering van het RVP.

Wanneer een jeugdige wordt gevaccineerd en er is geen toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens, verstuurt de JGZ-organisatie een bericht aan het RIVM het zogenaamde “bericht 4a”, met de volgende [BDS-elementen](#)¹⁶:

- R002: Dossierinformatie
 - Dossier status: 696 1..1 (W0002, KL_AN, Dossier status)
- R005: Betrokken JGZ-organisaties
 - Uitvoerende JGZ-organisatie: G085
 - Uitvoerende JGZ-organisatie URA: 603 1..1 (W0060, AN_EXT, URA nummer)
- R018: Activiteit
 - Activiteit ID: 1377 1..1 (W0642, AN, Alfnumeriek 10)
 - Soort activiteit: 494 1..1 (W0188, KL_AN, Soort activiteit)
 - Datum activiteit: 724 1..1 (W0025, TS, Datum)
- R041: Rijksvaccinatieprogramma en andere vaccinaties
 - Vaccinatie: G076 0..*
 - Soort vaccinatie: 461 1..1 (W0422, AN_EXT, Soort vaccinatie)
 - Datum vaccinatie: 1409 1..1 (W0025, TS, Datum)
 - Partijnummer: 472 (W0017, AN, Alfnumeriek 50)
 - Uitvoerende instantie: 1336 1..1 (W0017, AN, Alfnumeriek 50)
 - Locatie uitvoerende organisatie: 1452 1..1 (W0017, AN, Alfnumeriek 50)

Dit bericht bevat dus alleen gegevens over de vaccinatie en bevat geen persoonsgegevens.

Vaccinatiegegevens zijn gegevens over de JGZ-organisatie, de datum/periode, de vaccinsoort en het chargenummer. Het RIVM gebruikt deze gegevens alleen voor de uitvoering van het RVP.

3.12 Consequenties niet geven toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens

Het niet geven van toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens heeft consequenties voor jeugdigen en gezaghebbende(n), maar ook voor het RIVM.

Geen toestemming heeft de volgende consequenties:

- het RIVM stuurt herhalingsoproepen naar de jeugdige/gezaghebbende(n), ook als er wel is gevaccineerd. Dit omdat het RIVM geen registratie heeft van de gezette vaccinatie. Wanneer er geen toestemming is gegeven voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens, ontvangt de jeugdige/gezaghebbende(n) dus overbodige herhalingsoproepen.
- Jeugdigen en/of gezaghebbende(n) kunnen geen volledig vaccinatiebewijs opvragen bij het RIVM. Zij zullen hiervoor contact moeten opnemen met de JGZ-organisatie zodat die het uit het DD JGZ kan halen.
- de JGZ-professional kan geen vaccinatiestatus opvragen van de jeugdige bij het RIVM. Dat kan lastig zijn als de jeugdige door verschillende JGZ-organisaties is gevaccineerd en/of is verhuisd.

De JGZ-organisaties moeten de consequenties van het niet geven van de toestemming voor gegevensuitwisseling van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens tussen de JGZ en het RIVM bespreken met de jeugdige en/of gezaghebbende(n).

¹⁶ Voor meer informatie zie het document “[Functionele eisen Toestemming uitwisseling persoonsgegevens 2021](#)”. De laatste versie van dit document is beschikbaar op de projectpagina [Toestemming gegevensuitwisseling RVP](#). De [BDS-elementen](#) staan op de website van het NCJ.

De jeugdige en/of gezaghebbende(n) kunnen altijd zelf het RIVM informeren dat zij geen toestemming geven voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens, zodat het RIVM dit in haar systeem kan verwerken. Dit kan onnodige post van RIVM aan betrokkenen voorkomen. Het RIVM zal op basis van haar wettelijke taak de uitnodiging voor iedere nieuwe fase van het RVP blijven versturen. Ongeacht of het RVP gevolgd wordt of dat er wel/geen gepersonaliseerde uitwisseling is toegestaan.

3.13 Over berichten met alleen vaccinatiegegevens (geen toestemming)

Voor het uitvoeren van de wettelijke taak die het RIVM heeft, blijft het sturen van vaccinatiegegevens zonder persoonsgegevens door de JGZ aan het RIVM noodzakelijk, ook als er geen toestemming is voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens.

Hieruit volgt dat als een jeugdige en/of gezaghebbende(n) geen toestemming geven voor de uitwisseling van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens, de JGZ-professional de jeugdige en/of gezaghebbende(n) informeert dat er dan een vaccinatiebericht zonder persoonsgegevens naar het RIVM gaat vanwege de wettelijke taak van het RIVM zoals bijvoorbeeld het bepalen van een vaccinatiegraad.

Bij het RIVM is bekend wie in aanmerking komt voor vaccinatie. Dat weet het RIVM omdat ze een aansluiting heeft op de Basisregistratie Personen (BRP) en Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA). Van een deel van deze personen ontvangt het RIVM een bericht met vaccinatiegegevens en persoonsgegevens (toestemming), van een deel van de personen ontvangt RIVM een bericht met alleen vaccinatiegegevens (geen toestemming, dus geen persoonsgegevens) en van een deel ontvangt RIVM geen bericht (niet langsgesproken bij de JGZ voor vaccinatie of geen deelname aan het RVP). In theorie zou het RIVM wellicht kunnen herleiden wie er al of niet een vaccinatie heeft gekregen, zeker als het gaat om kleine gemeenten of JGZ-locaties. Dat herleiden is echter niet toegestaan.

3.14 Herstelberichten

Ieder vaccinatiebericht zonder persoonsgegevens heeft een eigen ID-nummer dat niet herleidbaar is tot de jeugdige. Als een dergelijk bericht verzonden is van de JGZ aan het RIVM en de JGZ-professional komt erachter dat er bijvoorbeeld per abuis de verkeerde vaccinatie bij een jeugdige is ingevuld, kan de JGZ-professional dit aanpassen in het DD JGZ. Er wordt dan opnieuw een vaccinatiebericht zonder persoonsgegevens van de jeugdige verzonden van de JGZ aan het RIVM met hetzelfde ID-nummer. Het ID-nummer zorgt er dan voor dat het RIVM de eerder vastgelegde gegevens kan wijzigingen in haar systeem. Softwareleveranciers bouwen dit in de programmatuur van hun applicatie in. Het ID-nummer is niet (direct) zichtbaar.

3.15 Wijzigen van toestemming

Jeugdigen en/of gezaghebbende(n) mogen te allen tijde de toestemming wijzigen. Er zijn twee scenario's:

1. De eerdere toestemming wordt ingetrokken
2. De toestemming wordt alsnog gegeven, terwijl eerder geen toestemming werd gegeven

Ad 1. De jeugdige en/of gezaghebbende(n) hebben eerder toestemming gegeven voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens en trekken deze toestemming op een later tijdstip in

Toestemming intrekken betekent dat er vanaf dat moment geen vaccinatiegegevens met persoonsgegevens meer worden uitgewisseld tussen de JGZ en het RIVM. Alleen vaccinatiegegevens zonder persoonsgegevens. Ook kan de JGZ geen vaccinatiestatus meer opvragen bij het RIVM.

Als jeugdigen en/of gezaghebbende(n) willen dat (eerder uitgewisselde) persoonsgegevens worden verwijderd bij het RIVM, dan kan dat. Zij moeten daarvoor zelf contact opnemen met het RIVM. Die koppelen vervolgens de persoonsgegevens los van de vaccinatiegegevens.

Bij de JGZ-organisaties blijven persoonsgegevens en vaccinatie (in combinatie) bewaard in het dossier zolang de dossierplicht voortduurt. Toestemming voor de gegevensuitwisseling tussen de JGZ en het RIVM gaat niet over gegevensverwerking door de JGZ zelf.

Het kan gebeuren dat jeugdigen en/of gezaghebbende(n) toestemming geven en zich kort daarna bedenken. Vaccinatiegegevens (met en zonder persoonsgegevens) worden iedere nacht uitgewisseld tussen JGZ en RIVM. De JGZ-professional legt dit uit aan de jeugdigen en/of gezaghebbende(n) en geeft aan dat het intrekken van de toestemming voor gegevensuitwisseling bij intrekken in werking gaat vanaf de eerstvolgende vaccinatie.

Als jeugdigen en/of gezaghebbende(n) willen dat (eerder uitgewisselde) persoonsgegevens toch moeten worden verwijderd bij het RIVM, dan dienen zij zelf contact op te nemen met RIVM om dit te regelen.

Wanneer de toestemming nog dezelfde dag wordt ingetrokken, gaat de intrekking nog dezelfde dag in werking en wordt de vaccinatie zonder persoonsgegevens naar het RIVM gestuurd..

Ad 2. De jeugdige en/of gezaghebbende(n) hebben geen toestemming gegeven voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens en geven op een later tijdstip alsnog toestemming.

Wanneer alsnog toestemming wordt gegeven voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens (na eerder geen toestemming) worden eerder vastgelegde vaccinatiegegevens over RVP alsnog gepersonaliseerd uitgewisseld tussen de JGZ en het RIVM. Het is van belang dat de JGZ-professional jeugdige en/of gezaghebbende(n) hierover informeert.

Deze werkwijze wordt ook beschreven in de vaccinatiebrochures en op de website van RIVM: "als u nu wel toestemming geeft dan zullen ook eerder vastgelegde vaccinatiegegevens met persoonsgegevens worden uitgewisseld met het RIVM".

Bij het RIVM leidt dit niet tot dubbelingen. Zij hebben een bestand met alle niet-gepersonaliseerde berichten. Een vaccinatiebericht dat, met terugwerkende kracht, op naam (met persoonsgegevens) wordt verzonden, kan in de administratie van RIVM gematched worden met een eerder vaccinatiebericht zonder persoonsgegevens. Dat gebeurt (technisch) via een bericht met hetzelfde ID-nummer conform de werkwijze van Herstelberichten. Hoe dat gebeurt is vastgelegd in het document Functionele Eisen van Nictiz¹⁷:

¹⁷ Voor meer informatie zie het document "[Functionele eisen Toestemming uitwisseling persoonsgegevens 2021](#)". De laatste versie van dit document is beschikbaar op de projectpagina [Toestemming gegevensuitwisseling RVP](#).

LET OP!

Deze tekst is afkomstig uit de [Functionele Eisen](#) en is (in eerste instantie) bedoeld voor technische specialisten!

Herkenning wijziging van geen toestemming in toestemming

Via activiteit ID, ook wel bekend als het contactmoment ID, kan het nieuwe (gepersonaliseerde) bericht met toestemming worden gekoppeld aan het vorige (niet gepersonaliseerde) bericht. Deze wijziging in toestemming kan bij het RIVM worden verwerkt in Praeventis. De wijzigingen van de toestemmingen (van 'ja' naar 'nee' en van 'nee' naar 'ja') worden dezelfde dag verwerkt en opgestuurd aan het RIVM.

Dossieroverdracht van de ene JGZ-organisatie naar een andere JGZ-organisatie

Bij alsnog toestemming (na eerder geen toestemming) worden alleen die historische vaccinatiegegevens met persoonsgegevens gestuurd door de JGZ-organisaties aan RIVM, die door de betreffende JGZ-organisatie eerder anoniem zijn verstuurd aan RIVM (activiteit ID) over dezelfde persoon. In dat geval is sprake van een herstelbericht dat kan worden gekoppeld aan eerdere berichten. Dat betekent dat vaccinatiegegevens van een persoon, die geconverteerd zijn na verhuizing van het DD JGZ vanuit een andere JGZ-organisatie (die daarover al/of niet anoniem heeft gecommuniceerd met RIVM), juist niet moeten worden gestuurd door de nieuwe JGZ-organisatie aan het RIVM. Als de burger, in de afgelopen 18 jaar is verhuisd en alsnog wil dat het gepersonaliseerde vaccinatiedossier bij het RIVM volledig kloppend wordt gemaakt, moet de burger daarover contact opnemen met RIVM.

3.16 Waardenlijst in BDS JGZ en DD JGZ

Het [BDS-element](#) 'Bron toestemming gegevensuitwisseling RVP' is gewijzigd. Vanaf 1 januari 2022 zijn de waarden:

- 01: Cliënt/ Jeugdige
- 03: Gezaghebbende (Geen toestemming van andere gezaghebbende vereist)
- 04: Gezaghebbende (Toestemming van andere gezaghebbende vereist)
- 05: Wettelijk vertegenwoordiger namens jeugdige

Gebruik van de waarden:

De JGZ-professional registreert, afhankelijk van de situatie, de volgende waarden in het DD JGZ:

Waarde	Naam waarde	Uitleg
01	Cliënt/ Jeugdige	De toestemming van de jeugdige/ cliënt wordt geregistreerd. Met jeugdige wordt iedereen van 12 tot en met 17 jaar bedoeld. De cliënt is iedereen van 18 jaar en ouder.
03	Gezaghebbende (Geen toestemming van andere gezaghebbende vereist)	De geregistreerde toestemming van één gezaghebbende is voldoende voor het versturen van de gepersonaliseerde berichten naar het RIVM. Er is geen tweede gezaghebbende of de JGZ-professional heeft geen aanleiding dat de andere gezaghebbende een andere mening is toebedeeld.

Waarde	Naam waarde	Uitleg
04	Gezaghebbende (Toestemming van andere gezaghebbende vereist)	De geregistreerde toestemming van beide gezaghebbenden is vereist voor het versturen van de gepersonaliseerde berichten naar het RIVM. De JGZ-professional heeft aanleiding dat de gezaghebbenden mogelijk een verschillende mening hebben.
05	Wettelijk vertegenwoordiger namens jeugdige	Deze waarde wordt gebruikt voor de wettelijk vertegenwoordiger van de jeugdige ten tijde van registratie als de jeugdige wilsonbekwaam is geacht door de JGZ-professional.

Let op: Indien de JGZ-professional van mening is dat de jeugdige niet wilsbekwaam is, wordt dit toegelicht in het BDS-element 'bijzonderheden wilsonontwikkeling'.

3.17 Uitwerking van het Juridisch kader in een stroomschema

Bij het uitwerken van de Functionele Eisen aan het DD JGZ volgens het Juridisch Kader 2021 is de beslissing voor wat betreft de toestemming door Nictiz uitgewerkt in onderstaand stroomschema¹⁸.

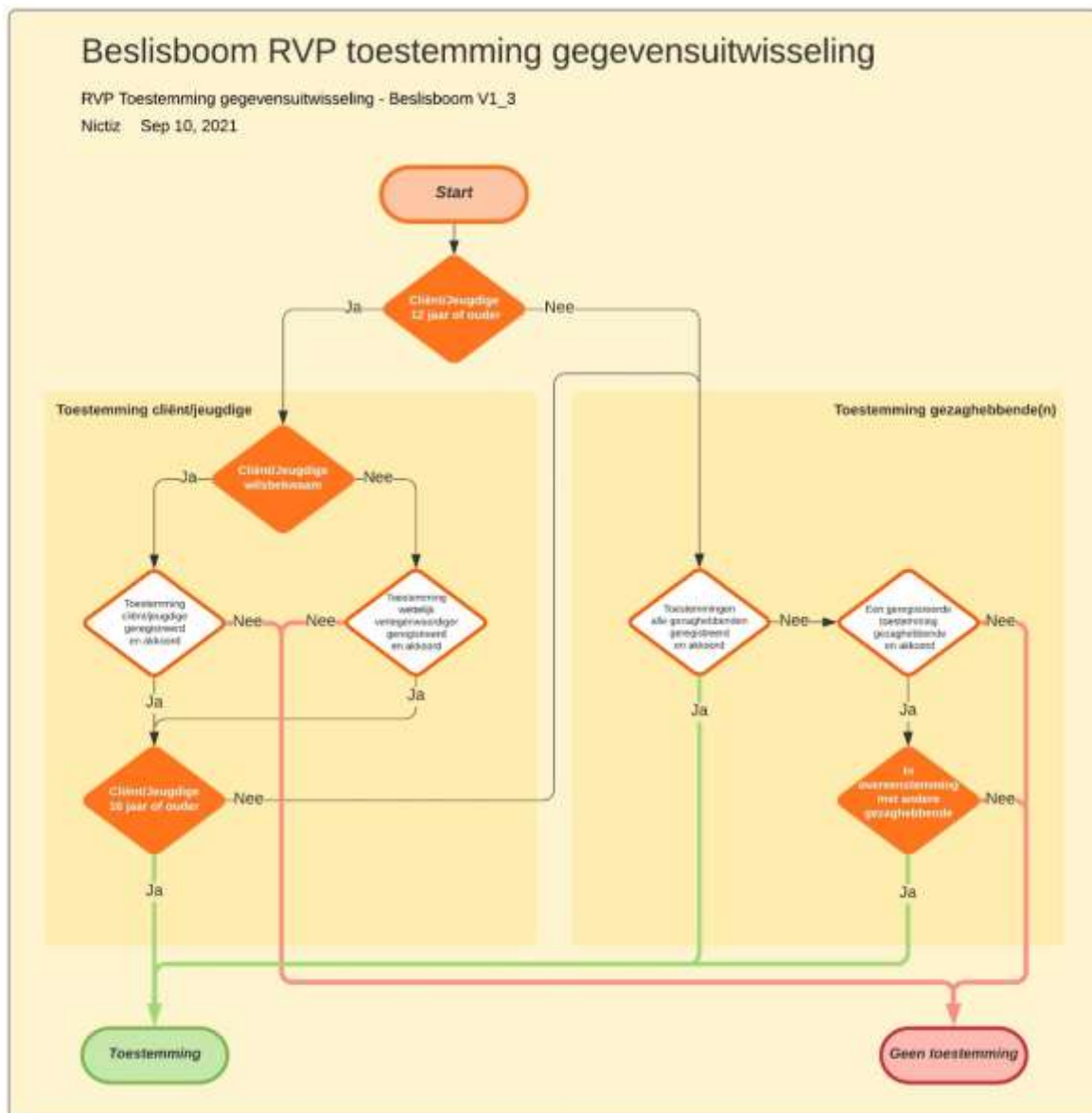
Wanneer er sprake is van toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens met het RIVM, verstuurt de JGZ-organisatie aan het RIVM een bericht met vaccinatiegegevens met persoonsgegevens, het zogenaamde "bericht 4" (zie ook hiervoor in paragraaf 3.10 *Wat als er toestemming wordt gegeven*). Wanneer er geen sprake is van toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens met het RIVM, verstuurt de JGZ-organisatie aan het RIVM een bericht met alleen vaccinatiegegevens, het zogenaamde "bericht 4a" (zie ook hiervoor in paragraaf 3.11 *Wat als er geen toestemming wordt gegeven*).

Triggers om de beslisboom (opnieuw) te doorlopen zijn de leeftijd van de jeugdige (bij bereiken van 12 jaar of 16 jaar) of wanneer een nieuwe toestemming wordt geregistreerd. Het wijzigen van een toestemming valt ook onder een nieuwe registratie.

Op basis van de nieuwe waardenlijst in de BDS JGZ (zie hier voor in paragraaf 3.16 *Waardenlijst in BDS JGZ en DD JGZ*) kan de JGZ-professional de toestemming van gezaghebbende(n) vastleggen. Voor voldoende akkoord van de gezaghebbende(n) moet er minimaal het volgende geregistreerd zijn:

- 1x "Ja" - 03: Gezaghebbende (Geen toestemming van andere gezaghebbende vereist); of
- 2x "Ja" - 04: Gezaghebbende (Toestemming andere gezaghebbende vereist)

¹⁸ Voor meer informatie zie het document "[Functionele eisen Toestemming uitwisseling persoonsgegevens 2021](#)". De laatste versie van dit document is beschikbaar op de projectpagina [Toestemming gegevensuitwisseling RVP](#).

Figuur 4.- Beslisboom Toestemming gegevensuitwisseling RVP

In paragraaf *Bijlage 5: Use cases - voorbeelden van toestemming in de praktijk* worden een aantal voorbeelden gegeven van situaties waarin wordt vastgesteld hoe het zit met de toestemming. Deze voorbeelden zijn (rechtstreeks) afkomstig uit het document [Functionele Eisen](#).

In paragraaf *Bijlage 4: Legenda Beslisboom* wordt een toelichting gegeven op de blokjes in de beslisboom hierboven.

3.18 Aandacht voor gegevens over vaccinaties en toestemming bij dossieroverdracht

Vanaf 1-1-2022 is er extra aandacht nodig wanneer een digitaal dossier wordt overgedragen van de ene JGZ-organisatie naar de andere. Op dat moment maken de gegevens over vaccinatie en toestemming nog geen onderdeel uit van het DOB-bericht (Dossier Overdracht

Bericht). Het DOB-bericht wordt hier op termijn op aangepast. Het staat op de ontwikkelagenda voor de informatievoorziening in de JGZ.

Dit betekent dat, totdat het DOB-bericht is aangepast, gegevens over vaccinatie en toestemming niet digitaal en automatisch via het DOB-bericht worden overgedragen; dus niet in het DD JGZ geïmporteerd worden, maar in een PDF-document staan. Daarom vraagt dossieroverdracht tot die tijd extra aandacht.

Voor de versturende JGZ-organisatie geldt: zorg ervoor dat een DD JGZ zo snel mogelijk na verhuizing van de jeugdige naar de nieuwe JGZ-organisatie wordt verzonden, zodat die, via de PDF, op de hoogte is van de gegevens over vaccinaties en toestemming van de jeugdige.

Voor de ontvangende JGZ-organisatie geldt: zorg ervoor dat de gegevens over vaccinaties en toestemming worden opgenomen in het DD JGZ. Deze gegevens komen (nog) niet mee in het DOB-bericht en moeten in aanvulling op het DOB-bericht handmatig worden toegevoegd in het DD JGZ. Dit doen voorkomt problemen in de uitvoering.

4 Registratie toestemming gegevensuitwisseling voor bestaande deelnemers RVP in het DD JGZ

4.1 Inleiding

Als op 1-1-2022 de verplichte registratie wordt ingevoerd van de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM voor het RVP, is er voor de bestaande deelnemers aan het RVP nog geen toestemming geregistreerd in het DD JGZ. Bestaande deelnemers aan het RVP zijn diegenen, die zijn geboren vòòr 1 januari 2022 en die al één of meerdere vaccinaties hebben gekregen. Die toestemming zal voor bestaande deelnemers aan het RVP nog moeten worden geregistreerd in het DD JGZ. Dit om problemen in de gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM te voorkomen (zie hierna).

Dit hoofdstuk gaat in op problemen én oplossingen voor de initiële registratie van de toestemming voor bestaande deelnemers aan het RVP in het DD JGZ. Daarbij is er aandacht voor de verschillende leeftijdsgroepen van deelnemers (4 jaar, 12 jaar en 16 jaar), individuele en groepsvaccinaties en worden adviezen gegeven hoe JGZ-organisaties hiermee aan de slag kunnen. JGZ-organisaties zijn verantwoordelijk voor de registratie van de geïnformeerde toestemming in het DD JGZ voor nieuwe, maar ook bestaande deelnemers aan het RVP.

De tekst in dit hoofdstuk geeft geen definitieve oplossingen voor alle situaties bij alle JGZ-organisaties, maar heeft tot doel JGZ-organisaties te ondersteunen bij het maken van hun eigen plannen voor de registratie van toestemming van bestaande deelnemers. Dit om de problemen in de gegevensuitwisseling en de uitvoeringspraktijk tot een minimum te beperken. Het doel van dit hoofdstuk is om adviezen / handreikingen te geven over wat er kan en niet kan bij de registratie van toestemming in het DD JGZ. JGZ-organisaties hebben hun organisatie en processen (bijvoorbeeld voor groepsvaccinaties) ieder op een eigen manier ingericht. De invoering van geïnformeerde toestemming moet daarin worden ingepast.

Iedere JGZ-organisatie zal voor de eigen situatie een eigen plan van aanpak moeten maken voor de registratie van toestemming. Dat is geen eenvoudige opgave en het kost tijd en capaciteit. Het is ook zaak hier nu mee aan de slag te gaan. Denk er aan dat de geïnformeerde toestemming per 1 januari 2022 ingaat en de eerste groepsvaccinaties al zijn gepland in de eerste maanden van 2022!

4.2 Registratie van toestemming in het DD JGZ en het omslagmoment 1-1-2022

Om toestemming te kunnen registreren in het DDJGZ moeten JGZ-organisaties beschikken over de nieuwe programmatuur, die in 2021 wordt ontwikkeld door hun softwareleveranciers. JGZ-organisaties zijn opdrachtgever van de softwareleveranciers en geven opdracht aan de softwareleveranciers om de benodigde wijzigingen in te bouwen. De benodigde wijzigingen zijn landelijk in overleg met softwareleveranciers besproken en getoetst. Toestemming kan wel eerder worden gevraagd aan jeugdigen en/of gezaghebbers, maar dan zal het resultaat tijdelijk moeten worden opgeslagen (ergens in het DD JGZ of daarbuiten) tot het moment waarop de toestemming in het DD JGZ op de juiste plek kan worden geregistreerd; daarvoor is de nieuwe programmatuur nodig.

Ook het RIVM moet nieuwe programmatuur ontwikkelen en installeren. Alleen dan is de organisatie in staat om de berichten met vaccinatiegegevens én persoonsgegevens (bij toestemming) én berichten met alleen vaccinatiegegevens (bij het ontbreken van toestemming) te kunnen verwerken. Dit zijn de berichten die JGZ-organisaties gaan sturen met hun nieuwe programmatuur.

Er is afgesproken dat op 1-1-2022 alle JGZ-organisaties en het RIVM tegelijk overstappen op de geïnformeerde toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen de JGZ en het RIVM. Alle voorbereidende activiteiten in 2021 zijn gericht op deze overstap. Dit betekent dat de nieuwe programmatuur van JGZ-organisaties én het RIVM vanaf 1-1-2022 in werking treedt. Dit betekent ook dat feitelijk pas kan worden gestart met de registratie van toestemming in het DD JGZ vanaf 1-1-2022, dus op het moment dat alle JGZ-organisaties en het RIVM zijn overgestapt op de nieuwe programmatuur.

4.3 De situatie vanaf het omslagmoment 1-1-2022

Vanaf 1-1-2022 wordt geïnformeerde toestemming verplicht voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM in het kader van het RVP. Het bespreken en registreren van geïnformeerde toestemming is een wettelijke verplichting die geldt voor alle nieuwe en bestaande deelnemers aan het RVP.

Nieuwe deelnemers aan het RVP

Voor nieuwe deelnemers aan het RVP kan de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens vanaf de geboorte worden geregistreerd en beheerd in het DD JGZ volgens de vastgestelde afspraken in het Juridisch Kader 2021.

NB. Deze situatie geldt ook voor zwangeren voor wat betreft de vaccinatie tegen Maternale Kinkhoest (22 weken prik). Voorafgaand aan het moment van vaccinatie wordt de toestemming besproken en geregistreerd.

Bestaande deelnemers aan het RVP

Voor de bestaande deelnemers aan het RVP is nog geen toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens geregistreerd in het DD JGZ op de manier die nu is afgesproken. Dat heeft consequenties voor de gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM.

Het ontbreken van toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens is onwenselijk, omdat het leidt tot verregaande consequenties in de uitvoeringspraktijk van de JGZ-organisatie én het RIVM. Het niet vragen van geïnformeerde toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM was en is in strijd met de wet- en regelgeving. Daarom moet de toestemming voor bestaande deelnemers aan het RVP zo snel mogelijk worden geregistreerd in het DD JGZ.

Vanuit de wet- en regelgeving (en dus vanuit het Juridisch Kader 2021¹⁹) geldt als uitgangspunt “toestemming niet geregistreerd = geen toestemming”. Als er geen toestemming is geregistreerd voor deelnemers aan het RVP heeft dit twee grote consequenties:

1. Na een vaccinatie worden alleen vaccinatiegegevens uitgewisseld tussen de JGZ en het RIVM. De persoonsgegevens gaan niet mee zolang hier geen toestemming voor is. Als op een later tijdstip de toestemming alsnog wordt geregistreerd in het DD JGZ en er is toestemming voor gegevensuitwisseling mét persoonsgegevens leidt dit tot een herstelbericht²⁰. Hierbij wordt het eerdere bericht met alleen de vaccinatiegegevens, nogmaals gestuurd maar dan aangevuld met de persoonsgegevens. Dat betekent meer berichtenverkeer en dus meer kosten (ieder bericht kost geld) en een vertraging in het

¹⁹ Zie 5.1 Bijlage 1: Tekst Juridisch Kader 2021 Toestemming Gegevensuitwisseling JGZ ↔ RIVM - RVP.

²⁰ Zie ook 3.14 Herstelberichten.

overzicht van vaccinaties bij het RIVM. Dit vergroot de kans op het versturen van onterechte herinneringen aan jeugdigen / gezaghebbenden vanuit het RIVM.

2. JGZ-organisaties kunnen de vaccinatiestatus van een jeugdige niet digitaal opvragen bij het RIVM. Deze voorziening wordt op dit moment veelvuldig gebruikt door JGZ-organisaties, maar de programmatuur van het DD JGZ is zodanig ingesteld dat dit niet kan als er geen toestemming is geregistreerd. Reden hiervoor is dat het RIVM geen berichten mag sturen (vaccinatiestatus) als hier geen toestemming voor is. Deze toestemming staat in het DD JGZ.

N.B. de vaccinatiestatus kan altijd opgevraagd worden door jeugdigen / gezaghebbende(n) zelf bij het RIVM. Bij jeugdigen tot en met 11 jaar kan een gezaghebbende dit doen. Bij jeugdigen van 12 tot en met 15 jaar kan de jeugdige dit doen of de gezaghebbende mits deze toestemming heeft van de jeugdige. Jeugdigen van 16 jaar en ouder kunnen het zelf opvragen.

Het ontbreken van toestemming speelt ook op het moment dat een jeugdige 12 of 16 jaar wordt, omdat vanaf 12 jaar de toestemming van de jeugdige ook noodzakelijk is. Dus ondanks dat gezaghebbende(n) toestemming hebben gegeven, zullen vaccinatiegegevens met persoonsgegevens pas uitgewisseld worden als de toestemming van de jeugdige ook geregistreerd staat. JGZ-organisaties hebben vaak pas weer contact met een jeugdige op het moment van vaccinatie.

*NB. Registratie van vaccinaties met persoonsgegevens bij RIVM
Tot 1-1-2021 heeft het RIVM informatie over de vaccinatiegegevens van alle deelnemers aan het RVP op naam in haar database staan. Er is sprake van een landelijk raadpleegbare en sluitende database. Na het omslagmoment op 1-1-2022 verandert de informatiepositie van het RIVM en de inhoud van de database. Het RIVM ontvangt vanaf dat moment nog wel alle vaccinatiegegevens, maar niet meer alle vaccinatiegegevens op naam. Dit komt omdat er niet meer in alle gevallen sprake zal zijn van toestemming!*

4.4 Oplossingsrichting: “eerst toestemming dan vaccineren”

Bij het registreren van de toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM is gekozen voor een scenario met als uitgangspunt “eerst toestemming, dan vaccineren”. Vanaf 1-1-2022 moet de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM eerst expliciet worden uitgevraagd, voordat vaccinatiegegevens mét persoonsgegevens worden verstuurd.

NB. Er is expliciet niet gekozen voor een scenario, waarbij wordt gewerkt met een overgangperiode waarin de bestaande gegevensuitwisseling met persoonsgegevens zonder toestemming nog even wordt voortgezet (toestemming voorlopig op “ja” tot een definitieve uitvraag van de toestemming), omdat deze werkwijze in strijd is met de wet- en regelgeving.

Het werken met dit uitgangspunt geldt voor zowel individuele vaccinatieconsulten als voor groepsvaccinaties. Dit uitgangspunt is wellicht nieuw voor de JGZ, maar werd in de afgelopen maanden ook gehanteerd voor de landelijke COVID-19 vaccinaties.

Werken met dit uitgangspunt betekent dat alle JGZ-organisaties voorafgaand aan de eerstvolgende vaccinatie van een jeugdige eerst de toestemming van de jeugdige en/of de gezaghebbende(n) registreren. Dat voorkomt het onnodig versturen van vaccinatieberichten zonder persoonsgegevens, die op een later tijdstip leiden tot herstelberichten als de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens alsnog wordt verkregen en geregistreerd. Voor de wijze waarop de toestemming van jeugdigen en/of gezaghebbende(n)

vooraf wordt uitgevraagd (met een brief o.i.d.) moeten JGZ-organisaties een plan van aanpak maken.

Let op: in dit document gaan we uit van de jeugdigen en gezaghebbende(n), maar de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens moet ook besproken en geregistreerd worden voor de zwangeren die de vaccinatie tegen maternale kinkhoest krijgen.

In de werkprocessen moet het vragen en registreren om toestemming worden ingebouwd voor zowel individuele vaccinatieconsulten als groepsvaccinaties. Vooraf uitvragen van toestemming bij groepsvaccinaties voorkomt dat op de dag zelf ingewikkelde processen en procedures moeten worden ingericht en uitgevoerd. Door vooraf de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens te registreren kan de bestaande werkwijze bij groepsvaccinaties (vrijwel) hetzelfde blijven. Zo kon bij de COVID19-vaccinaties de aandacht bij priklocaties volledig liggen op de vaccinaties, omdat de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens eerder was uitgevraagd en geregistreerd. Voor uitzonderingssituaties moet er tijdens de groepsvaccinatie alsnog de mogelijkheid zijn om de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens te bespreken en te registreren in het DD JGZ voorafgaand aan de vaccinatie. Daarvoor moeten JGZ-organisaties zorgen voor een mogelijkheid om de toestemming tijdens de groepsvaccinaties te kunnen bespreken en registreren in het DD JGZ. Dat kan leiden tot wachttijden voor jeugdigen en/of gezaghebbende(n). Het is goed jeugdigen en/of gezaghebbende(n) hier vooraf over te informeren.

De aanpassing van de werkprocessen voor groepsvaccinaties is niet eenmalig. De nieuwe werkwijze zal (minimaal de komende 18 jaar) altijd gevolgd moeten worden voor alle bestaande deelnemers aan het RVP die geboren zijn voor 1-1-2022. Dit omdat de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens voor deze jeugdigen (naar verwachting) niet eerder is geregistreerd, dan wel aangevuld moet worden bij de leeftijd van 12 jaar omdat de jeugdige dan ook zelf toestemming moet geven voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens.

Overigens staat het JGZ-organisatie vrij om de toestemming van jeugdige en/of gezaghebbende(n) eerder te registreren in het DD JGZ, voorafgaand aan de eerstvolgende vaccinatie. De toestemming mag door iedere JGZ-professional geregistreerd worden die bevoegd is om in het deel van het DD JGZ, dat gaat over registratie van de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens RVP, te registreren. Dat proces voor het registreren van de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens zal in eerste instantie een papieren en daarmee een handmatig proces zijn dat moet worden uitgevoerd door JGZ-organisaties zelf. Op termijn kan (mogelijk) gebruik worden gemaakt van klantportalen.

Het gebruik van klantportalen voor toestemming

Voor het registreren van toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens kan gebruik worden gemaakt van zogenaamde klantportalen, die softwareleveranciers kunnen ontwikkelen voor JGZ-organisaties. Klantportalen kunnen zo worden ingericht dat de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM kan worden geregistreerd door de jeugdige en/of gezaghebbende(n) zelf, voorafgaand aan de eerstvolgende vaccinatie (al of niet in groepsverband). Dat kan veel werk besparen voor JGZ-organisaties, omdat de jeugdige en/of gezaghebbende(n) de toestemming daarmee, voorafgaand aan een vaccinatie, zelf kunnen registreren in het DD JGZ. De klantportalen zijn op 1-1-2022 echter nog niet ingericht voor het registreren van toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens. Tot er gebruik kan worden gemaakt van klantportalen zullen JGZ-organisaties zelf deze toestemming

handmatig moeten registreren in het DD JGZ. Voor meer informatie over de planning waarop je als JGZ-organisatie gebruik kunt maken van de mogelijkheid van een klantportaal kan contact opgenomen worden met de softwareleverancier.

Let op: in het klantportaal moet dan wel duidelijk zijn wie er gezag heeft over een jeugdige zodat de juiste persoon toestemming geeft.

Ook moet het klantportaal een scheiding hebben tussen het registreren van de toestemming en overige onderdelen van het DD JGZ. Bij jeugdigen van 12 jaar en ouder mogen gezaghebbende(n) alleen inzage in het DD JGZ krijgen als de jeugdige hier toestemming voor geeft. Hieruit volgt dat gezaghebbende(n) bij jeugdige van 12 jaar en ouder na het inloggen op het klantportaal niet automatisch toegang mogen hebben tot het DD JGZ, afspraken en vragenlijsten.

Softwareleveranciers leveren in de laatste maanden van 2021 nieuwe programmatuur in hun applicatie op, waarin de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens kan worden geregistreerd. Zodra JGZ-organisaties deze wijzigingen hebben geïnstalleerd kan worden gestart met de registratie van toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens (zie ook hiervoor). Vanaf het omslagmoment 1-1-2022 houdt de programmatuur rekening met de nieuwe afspraken met betrekking tot geïnformeerde toestemming en de verschillende berichten die worden uitgewisseld tussen JGZ en RIVM.

Is de toestemming al eerder geregistreerd in het DD JGZ dan hoeft deze niet opnieuw te worden geregistreerd. Wel geldt dat als de jeugdige 12 jaar wordt, de toestemming van de jeugdige moet worden geregistreerd; naast de toestemming van de ouder(s) telt vanaf 12 jaar de toestemming van de jeugdige mee voor de gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM. De toestemming moet wel te allen tijde kunnen worden gewijzigd.

Toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens hoeft maar één keer geregistreerd te worden. Tot de jeugdige 12 jaar is dit de toestemming van één of beide gezaghebbenden. voldoende Vanaf 12 jaar ook de toestemming van de jeugdige zelf van belang. Van 12 tot en met 15 jaar zijn er dus minimaal 2 geregistreerde toestemmingen (jeugdige en minimaal een gezaghebbende) nodig om te bepalen of een vaccinatiebericht met of zonder persoonsgegevens mag worden uitgewisseld. Vanaf 16 jaar is alleen de toestemming van de jeugdige van belang. Voorwaarde is wel dat een jeugdige wilsbekwaam²¹ moet zijn (. De toestemming moet te allen tijde kunnen worden gewijzigd. Daarom is het belangrijk dat JGZ-organisaties tijdens iedere vaccinatie jeugdige en/of gezaghebbende(n) informeren over de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens.

Registeren van toestemming bij dossieroverdracht²²

Het goed registeren van de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens van jeugdige en /gezaghebbende(n) is ook van belang als de zorg voor een jeugdige wordt overgedragen naar een andere JGZ-organisatie. In dat geval wordt een dossier overgedragen van de ene JGZ-organisatie naar de andere. Op dit moment maken de gegevens over vaccinatie en toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens RVP nog geen onderdeel uit van het dossieroverdrachtsbericht (DOB-bericht). Het DOB-bericht wordt hier z.s.m. op aangepast. Dat betekent dat gegevens over vaccinatie en toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens niet automatisch geïmporteerd wordt in het DD JGZ van de nieuwe JGZ-organisatie, maar overkomt in een PDF. De nieuwe JGZ-organisatie moet deze gegevens handmatig overnemen of opnieuw uitvragen bij de jeugdige / gezaghebbende(n). Tot het DOB-bericht is aangepast, vraagt de dossieroverdracht daarom om extra aandacht.

²¹ Zie ook 3.5 Aan wie vraagt de JGZ-professional toestemming?, kopje "Wilsbekwame jeugdigen"

²² Zie ook 3.18 Aandacht voor gegevens over vaccinaties en toestemming bij dossieroverdracht

4.5 Registratie van toestemming voor bestaande deelnemers

Vanaf het omslagmoment 1-1-2022 is er van JGZ-organisaties aandacht nodig voor de registratie van de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM van alle bestaande deelnemers aan het RVP. De benodigde aandacht verschilt en is afhankelijk van de leeftijd van de jeugdige.

Rijksvaccinatieprogramma (RVP)

Jeugdigen van 0 tot 4 jaar krijgen de meeste vaccinaties. Het gaat dan om vaccinaties in individuele consulten (in aanwezigheid van ouder(s)). Daarna wordt in groepsvaccinaties gevaccineerd op de leeftijd van 9 jaar, 10 jaar (voorheen 12 jaar) en 14 jaar. Gezaghebbenden (ouders) zijn niet altijd aanwezig bij groepsvaccinaties.. Daarna zijn er geen reguliere vaccinaties meer en wordt alleen gevaccineerd bij jeugdigen die een ander vaccinatieschema volgen, bijvoorbeeld spijtoptanten of asielzoekers.. In het overzicht hieronder is HPV voor jongens nog niet opgenomen en is de 12/13-jarige vaccinatie nog niet aangepast in de leeftijd van 10 jaar.

Figuur 5.- Rijksvaccinatieprogramma

Jeugdigen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar komen met hun ouder(s)/gezaghebbenden naar de JGZ. Op dat moment kan de toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM worden besproken en geregistreerd in het DD JGZ, mits de ouder gezag heeft. De situatie is vergelijkbaar met nieuwe deelnemers aan het RVP vanaf 1-1-2022. Op het moment dat er contact is met de gezaghebbenden wordt de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens uitgevraagd.

Voor jeugdigen vanaf 4 jaar geldt een andere situatie. JGZ-organisaties zien jeugdigen daarna minder frequent en worden vaccinaties over het algemeen gegeven in groepen. In dat geval zijn gezaghebbenden niet altijd aanwezig. Voor het vastleggen van de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens voorafgaand aan de groepsvaccinatie zullen JGZ-organisaties aanvullende acties moeten uitvoeren. Het is van belang hier tijdig over na te denken en er een plan voor op te stellen.

Toestemming en leeftijd van de jeugdige

De doelgroep voor het RVP zijn jeugdigen van 0 tot 18 jaar²³. Binnen deze leeftijdscategorie veranderen de wettelijke regels voor toestemming bij de leeftijdsgrenzen: tot 12 jaar geeft (geven) de gezaghebbende(n) toestemming, van 12 tot 16 jaar de gezaghebbende(n) én jeugdige

²³ En zwangeren voor wat betreft de vaccinatie voor Maternale Kinkhoest (22 weken prik).

en vanaf 16 jaar alleen de jeugdige. Voor meer informatie zie ook: <kruisverwijzing naar 3.4 Aan wie vraagt de JGZ-professional toestemming?>

4.6 De uitnodigingsbrief voor individuele- en groepsvaccinatie van RIVM

Op het moment dat een jeugdige (volgens het vaccinatieschema) de leeftijd heeft om een vaccinatie te krijgen stuurt het RIVM een brief aan de jeugdige om de jeugdige te informeren dat jeugdige in aanmerking komt voor een RVP-vaccinatie. Dit doet het RIVM op basis van de gegevens in de BRP²⁴ en die van het COA²⁵. Let op, het RIVM stuurt deze brief altijd, ook als gezaghebbenden aangegeven hebben niet aan het RVP deel te nemen! Herinneringen worden 4 maanden tot 1 jaar na de eerste uitnodiging gestuurd als een jeugdige de vaccinatie niet heeft gehad volgens registratie bij het RIVM. Het RIVM kan tot 1 januari 2022 in Praeventis zien wie er gevaccineerd is en wie niet.

N.B. Deze uitnodigingsbrief staat los van de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM. Er worden ca. 900.000 1^e uitnodigingen per jaar verstuurd. Dit staat los van het aantal herinneringen.

Bij de uitnodigingsbrief zitten oproepkaart(en). Die kaarten worden door JGZ-organisaties verschillend gebruikt. Sommige JGZ-organisaties gebruiken de kaart om deze in te nemen bij de vaccinatie en de vaccinatie later te kunnen registreren in het DD JGZ. Anderen gebruiken deze kaarten niet en organiseren het proces voor individuele en groepsvaccinaties zonder de oproepkaarten²⁶.

RIVM stuurt de uitnodigingsbrief om jeugdige en/of gezaghebbende(n) te informeren dat de jeugdige recht heeft op een vaccinatie uit het RVP. JGZ-organisaties hebben bij groepsvaccinaties, waarbij een groep jeugdigen tegelijk wordt uitgenodigd, de mogelijkheid aan deze brief van het RIVM extra informatie toe te voegen van één A4 dubbelzijdig bedrukt. Denk bijvoorbeeld over het moment van de groepsvaccinatie of een verwijzing naar de website van de JGZ-organisatie met informatie over de locatie en het tijdstip van de groepsvaccinatie. Er zijn JGZ-organisaties die tevens een Gezondheidsverklaring (bijvoorbeeld omtrent Corona-klachten) toevoegen.

Het RIVM heeft (op dit moment) geen rekening gehouden met het toevoegen van een extra gepersonaliseerde brief/oproepkaart in verband met het uitvragen van de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens vooraf, bijvoorbeeld een brief op naam aan jeugdigen en/of gezaghebbende(n). Daarvoor zijn extra aanpassingen nodig bij het bedrijf (verzender) die deze activiteit namens het RIVM uitvoert.

Het RIVM probeert de uitnodiging voor een groepsvaccinatie zo laat mogelijk te versturen. Dit wordt gedaan om zoveel mogelijk jeugdigen te bereiken en te voorkomen dat jeugdigen een uitnodiging missen, bijvoorbeeld als gevolg van een verhuizing. De definitieve selectie van jeugdigen voor een uitnodigingsbrief wordt gedaan ongeveer 3 tot 4 weken voor het moment van een eerste datum van een groepsvaccinatie. Daarna gaat de batch naar de drukker en verzender. De brief ligt dan ongeveer twee weken voor de vaccinatie op het woonadres van de jeugdige in de brievenbus.

²⁴ BRP = Basisregistratie Personen (meer informatie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/privacy-en-persoonsgegevens/basisregistratie-personen-brp>)

²⁵ COA = Centraal Orgaan opvang asielzoekers (meer informatie: <https://www.coa.nl/nl>)

²⁶ De noodzaak om oproepkaarten te blijven sturen is met het aansluiten van de laatste JGZ-organisatie op digitale gegevensuitwisseling RIVM – JGZ niet meer noodzakelijk en zal daarom binnenkort ter discussie worden gesteld.

Het RIVM stuurt een oproeplijst met namen van jeugdigen die in aanmerking komen voor een vaccinatie gelijktijdig aan het verzendbedrijf en aan de JGZ-organisaties. Op deze manier weten JGZ-organisaties wie door het RIVM zijn uitgenodigd voor een vaccinatie. JGZ-organisaties kunnen dezelfde lijst ook maken vanuit hun DD JGZ²⁷, rekening houdend met het vaccinatieschema en de leeftijd van jeugdigen. Voor de actuele adressen van jeugdigen kunnen JGZ-organisaties gebruik maken van hun aansluiting op de BRP.

Omdat de termijn tussen de uitnodigingsbrief van het RIVM en de uitvoering van de (groeps)vaccinaties door JGZ-organisaties kort is, en de mogelijkheid om extra informatie vanuit JGZ-organisaties mee te sturen met die uitnodigingsbrief beperkt is (zie hiervoor), zullen JGZ-organisaties moeten zoeken naar mogelijkheden om zelf de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens vooraf met jeugdigen en/of gezaghebbende(n) te organiseren. Als zij zelf een uitvraag om toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens organiseren, los van het moment van de volgende vaccinatie, ontstaat er meer tijd om vooraf de toestemming te registreren.

JGZ-organisaties weten (op vaccinatieschema en leeftijd) wie er van de bestaande deelnemers RVP uit hun populatie wanneer opgeroepen zullen gaan worden voor een vaccinatie. Ze kunnen deze jeugdigen al eerder per brief benaderen, zodat de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens voorafgaand aan de (groeps)vaccinatie is geregistreerd in het DD JGZ. Hierna wordt een voorbeeld beschreven hoe dit zou kunnen.

4.7 Vooraf toestemming bij groepsvaccinaties

Vanaf 1-1-2022 mogen geen persoonsgegevens meer worden uitgewisseld zonder toestemming, dat is in strijd met de wet- en regelgeving. Hiervoor is aangegeven dat het ontbreken van toestemming onwenselijk is, omdat het leidt tot (verregaande) consequenties in de uitvoeringspraktijk van JGZ-organisaties én het RIVM. Denk aan incompleet overzicht van een vaccinatiestatus van een jeugdige bij het RIVM het niet kunnen opvragen van de vaccinatiestatus van een jeugdige door JGZ-organisaties bij het RIVM. Daarom is het van belang dat de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens voor bestaande deelnemers aan het RVP zo snel mogelijk alsnog wordt geregistreerd in het DD JGZ. Dit is de reden waarom de Stuurgroep Invoering Informed Consent (met vertegenwoordigers van het ministerie van VWS, VNG, ActiZ en GGD GHOR NL) heeft gekozen voor een scenario van “eerst toestemming, dan vaccineren”. Het organiseren van toestemming vooraf is een uitdaging als het gaat om groepsvaccinaties.

Vooraf toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens organiseren bij groepsvaccinaties voorkomt dat op de dag zelf ingewikkelde processen en procedures moeten worden ingericht en uitgevoerd om de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens ter plekke te registreren. Door vooraf de toestemming uit te vragen en te registreren kan de bestaande werkwijze bij groepsvaccinaties (vrijwel) hetzelfde blijven. Zo kon bij de COVID19-vaccinaties de aandacht bij priklocaties volledig liggen op de vaccinaties, omdat de toestemming eerder was uitgevraagd en geregistreerd.

Het eerstvolgende moment voor groepsvaccinatie na 1-1-2022 is (waarschijnlijk) bij inhaalactie HPV jongens in de eerste maanden van 2022. Daarvoor zal de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens vooraf georganiseerd en ingericht moeten zijn. De bestaande werkwijze voor groepsvaccinaties van JGZ-organisaties, met name de benodigde

²⁷ Neem contact op met je softwareleverancier voor de mogelijkheden.

stappen in de voorbereiding, zullen dus in de laatste maanden van 2021 gestart moeten worden!

4.8 Organiseren van toestemming vooraf bij groepsvaccinaties

Om toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens voorafgaand aan groepsvaccinaties te kunnen registreren, is een aanvullende actie nodig van JGZ-organisaties voor die jeugdigen, waarvoor nog geen toestemming is geregistreerd in het DD JGZ. Die actie kan stapsgewijs worden uitgevoerd zoals hieronder wordt beschreven. JGZ-organisaties zullen zelf moeten bepalen of en hoe deze stappen aansluiten bij de eigen werkwijze en organisatie van de groepsvaccinatie. De stappen die hier worden beschreven zijn niet verplicht, maar zijn bedoeld als mogelijkheden, suggesties en adviezen.

Bij onderstaande procesbeschrijving is er vanuit gegaan dat er nog geen gebruik kan worden gemaakt van klantportalen voor de registratie van de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens door jeugdigen en/of gezaghebbende(n) zelf en dat de uitnodigingsbrief van het RIVM onvoldoende mogelijkheden biedt om de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tijdig te kunnen uitvragen. Er is dus sprake van een papieren proces met handmatig werk, waarvoor wellicht tijdelijk extra tijd en capaciteit nodig is.

- **Selectie van jeugdigen**

Maak in het DD JGZ een selectie van die jeugdigen die in de komende maanden worden uitgenodigd door het RIVM voor een vaccinatie, rekening houdend met het vaccinatieschema en de leeftijd van de jeugdigen.

N.B. De beschrijving hier gaat uit van een periodieke herhaling van de registratie van toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens vooraf. JGZ-organisaties kunnen ook kiezen voor een initiële registratie van de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens voor alle bestaande deelnemers in het RVP in één keer. Daarbij worden alle bestaande deelnemers en de gezaghebbende(n) aangeschreven, wordt de respons verwerkt en geregistreerd in het DD JGZ en wordt actie ondernomen op non-respons.

- **Stuur een brief met verzoek om toestemming kenbaar te maken**

Stuur een gepersonaliseerde brief (op naam en adres) om de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM uit te vragen aan:

- Gezaghebbende(n) van de geselecteerde jeugdigen (voor jeugdigen van 4²⁸ tot 16 jaar)
- Geselecteerde jeugdigen van 12 jaar en ouder

In de brief kan worden verwezen naar informatie over de geïnformeerde toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens (Informed Consent), zoals de vaccinatiebrochures RIVM, informatie op de website van het RIVM of de eigen website van de JGZ-organisatie.

Let op: in de brief moet altijd staan beschreven op welke wijze jeugdigen / gezaghebbende(n) een JGZ-professional kunnen bereiken als ze vragen hebben over deze toestemming.

In de brief kan het de jeugdigen en/of gezaghebbende(n) makkelijk worden gemaakt door een voorgedrukte reactie cq. antwoordkaart mee te sturen, die ze alleen nog hoeven in te

²⁸ Kinderen onder de 4 jaar komen nog met hun ouders op het consultatiebureau. De toestemming kan in het consult worden uitgevraagd aan ouders en worden geregistreerd in het DD JGZ.

vullen en te ondertekenen. Zorg er voor dat de antwoordkaart makkelijk kan worden herkend en verwerkt binnen de JGZ-organisatie als deze wordt teruggestuurd.

N.B. Zoals eerder aangegeven kan het werken met klantportalen, waarbij jeugdigen en/of gezaghebbende(n) zelf de toestemming registreren veel papier- en handmatig werk voorkomen. Voor meer informatie over de planning waarop je als JGZ-organisatie gebruik kunt maken van deze mogelijkheid kun je contact opnemen met je softwareleverancier (zie ook eerder in dit hoofdstuk).

- **Verwerk de reacties en registreer de toestemming in het DD JGZ**

Organiseer vooraf dat reacties makkelijk kunnen worden verwerkt en geregistreerd in het DD JGZ en zorg voor voldoende capaciteit. Het is dus zaak vooraf goed na te denken over het proces en de te sturen brief. Het registreren van toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens RVP in het DD JGZ kan vanaf het moment waarop de nieuwe programmatuur voor de JGZ-organisaties in gebruik wordt genomen. Zie ook de opmerkingen hiervoor in 4.2 Registratie van toestemming in het DD JGZ en het omslagmoment 1-1-2022.

Let op! Bij jeugdigen van 12 jaar tot en met 15 jaar telt, naast de toestemming van de gezaghebbende(n), de toestemming van de jeugdige zelf mee in de beslissing over gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM. Als de toestemming van de jeugdigen (≥ 12 jaar) nog niet is geregistreerd in het DD JGZ heeft dat consequenties. Afgesproken is dat toestemming, die niet is vastgelegd in het DD JGZ, wordt beschouwd als 'geen toestemming' (zie ook in hoofdstuk 3 van dit Draaiboek). Als gezaghebbende(n) van de jeugdige toestemming hebben gegeven voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM en de toestemming van de jeugdige, die 12 jaar is geworden, is nog niet geregistreerd, wordt geconcludeerd dat er géén toestemming is voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens; de toestemming van zowel de gezaghebbende(n) als de jeugdige is noodzakelijk. Het versturen van vaccinatiegegevens van JGZ naar RIVM gebeurt in dat geval zonder persoonsgegevens. Dit betekent ook dat de JGZ-organisatie de vaccinatiestatus van de jeugdige niet kan opvragen bij het RIVM.

- **Hoe herkennen we jeugdigen met toestemming op de dag van groeps vaccinatie**

JGZ-organisaties hebben eigen procedures voor de identificatie van jeugdigen op de dag van groeps vaccinatie en om (achteraf) te kunnen registreren welke jeugdigen een vaccinatie hebben gehad. Naast het meenemen van een identiteitsdocument (verplicht vanaf 14 jaar) wordt aan jeugdigen ook gevraagd de blauwe oproepkaart van het RIVM mee te nemen. In de [Juridische Toolkit van NCJ](#), hoofdstuk 5.2 staat beschreven hoe de ID van jeugdigen tot 14 jaar kan worden gecontroleerd.

Werken volgens het uitgangspunt “eerst toestemming, dan vaccineren” betekent dat je op de dag van groeps vaccinatie vooraf wilt weten of er al toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens is gegeven. Zo kunnen jeugdigen, die nog geen toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens hebben gegeven, worden verwezen naar een loket ter plekke om die toestemming alsnog te geven en te registreren in het DD JGZ. De toestemming van gezaghebbende(n) kan ook worden geregistreerd als ze zijn meegekomen. Jeugdigen kunnen ter plekke hun gezaghebbende(n) bellen. De JGZ-professional kan dan telefonisch controleren of ze daadwerkelijk een gezaghebbende aan de telefoon hebben (laatste 3 cijfers van BSN gezaghebbende en van jeugdige vragen) om de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens te

vragen en te registreren²⁹.

Als er veel jeugdigen zijn waarvan de toestemming nog niet is geregistreerd, kan de wachttijd voor vaccineren voor de jeugdige oplopen. Het is goed dat in de brief met verzoek om toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens (zie hiervoor) alvast duidelijk te vermelden.

Bedenk vooraf op welke wijze de jeugdige, waarvan de toestemming is geregistreerd in het DD JGZ, makkelijk kan worden herkend bij binnenkomst. Dat kan bijvoorbeeld door te werken met (papieren) lijsten vanuit het DD JGZ (voorkeur heeft een digitale lijst vanwege het borgen van de privacy van jeugdigen) of door rechtsreeks te raadplegen in het DD JGZ. Dat raadplegen kan worden vereenvoudigd als de jeugdige bij binnenkomst beschikt over een brief met bijvoorbeeld een barcode die kan worden gescand. Daarvoor zal de registratie van de toestemming in het DD JGZ vooraf op papier moeten zijn bevestigd aan de jeugdige en moet de jeugdige die bevestiging meenemen naar de groepsvaccinatie (zie volgende punt).

- **Bevestig de registratie van de toestemming per brief aan de jeugdige**

JGZ-organisaties kunnen er voor kiezen de registratie van de toestemming voor gegevensuitwisseling met of zonder persoonsgegevens in het DD JGZ te bevestigen met een brief (eventueel met barcode, zie hiervoor) aan de jeugdige.

Let op, voor 12 tot 16-jarigen is zowel de toestemming van de jeugdige als die van de gezaghebbende(n) van belang!

Let op: beslis wanneer de bevestiging wordt gestuurd aan de jeugdige; het ligt voor de hand dit pas te doen vanaf de leeftijd van 12 jaar omdat dan de toestemming van jeugdige én de gezaghebbende(n) (tot 16 jaar!) is geregistreerd in het DD JGZ!

In een bevestigingsbrief kan worden opgenomen dat jeugdigen deze brief moeten meenemen naar de groepsvaccinatie, omdat er anders niet kan worden gevaccineerd. Dat kan het proces bij binnenkomst op de dag van de groepsvaccinatie vereenvoudigen (zie hiervoor). Mocht de bevestigingsbrief worden vergeten, dan kan toestemming tijdens de groepsvaccinatie ter plekke worden geverifieerd in het DD JGZ.

- **Onderneem actie op non-respons**

Niet alle bestaande deelnemers en hun gezaghebbende(n) zullen direct reageren op het verzoek om de toestemming kenbaar te maken aan de JGZ-organisatie. Daarom is het van belang periodiek een selectie te maken van de jeugdigen, die nog niet hebben gereageerd op een eerder verzoek. Houdt daarbij rekening met het eerstvolgende moment van groepsvaccinatie. Stuur een herinnering of bel na.

4.9 Organiseren van toestemming voor jeugdigen die 12 jaar worden

Als jeugdigen 12 jaar worden telt hun toestemming mee bij het bepalen of er vaccinatiegegevens met persoonsgegevens mogen worden uitgewisseld tussen de JGZ en het RIVM. Dat bepaalt ook of de vaccinatiestatus mag worden opgevraagd door de JGZ-organisaties bij het RIVM. Zolang de toestemming voor het uitwisselen van vaccinatiegegevens met persoonsgegevens van de jeugdige van 12 jaar en ouder niet is geregistreerd, wordener geen persoonsgegevens uitgewisseld en kan de vaccinatiestatus niet worden opgevraagd.

²⁹ In de [Handleiding inzage DD JGZ](#) staat op blz 7 hoe we omgaan met telefonische identificatie. Dit is nog lang niet ingeburgerd in de JGZ dus het zal nog lang niet gedaan worden. Ook zullen gezaghebbenden wel hun eigen BSN bij zich hebben (eigen ID) maar niet die van de jeugdige kennen.

Het is dus van belang de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens te registreren zodra de jeugdige 12 jaar is geworden. Dat voorkomt problemen op het moment van deelname aan een groepsvaccinatie door de jeugdige.

Hiervoor is actie nodig van JGZ-organisaties. Die actie kan stapsgewijs worden uitgevoerd als hieronder wordt beschreven. De stappen die hier worden beschreven zijn niet verplicht, maar zijn bedoeld als mogelijkheden, suggesties en adviezen.

- **Periodieke selectie (maandelijks of anders) van jeugdigen die 12 jaar zijn geworden**
Maak in het DD JGZ een selectie van de jeugdigen die in de afgelopen maand(en) 12 jaar zijn geworden.
- **Stuur een brief met verzoek om toestemming kenbaar te maken**
Stuur een gepersonaliseerde brief (op naam en adres van de jeugdige) om de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM uit te vragen.

In de brief kan worden verwezen naar informatie over de geïnformeerde toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens (Informed Consent), zoals de vaccinatiebrochures RIVM, informatie op de [website van het RIVM](#) of de eigen website van de JGZ-organisatie.

Let op: in de brief moet altijd staan beschreven op welke wijze jeugdigen / gezaghebbende(n) een JGZ-professional kunnen bereiken als ze vragen hebben over deze toestemming.

In de brief kan het de jeugdigen makkelijk worden gemaakt door een voorgedrukte reactie cq. antwoordkaart mee te sturen, die ze alleen nog hoeven in te vullen en te ondertekenen. Zorg er voor dat de antwoordkaart makkelijk kan worden herkend en verwerkt binnen de JGZ-organisatie als deze wordt teruggestuurd.

N.B. Zoals eerder aangegeven kan het werken met klantportalen, waarbij jeugdigen en/of gezaghebbende(n) zelf de toestemming registreren veel papier- en handmatig werk voorkomen. Dat geldt ook hier. Voor meer informatie over de planning waarop je als JGZ-organisatie gebruik kunt maken van deze mogelijkheid kun je contact opnemen met je softwareleverancier (zie ook de opmerkingen eerder in dit hoofdstuk).

JGZ-organisaties kunnen er voor kiezen de registratie van de toestemming schriftelijk te bevestigen en aan te geven dat jeugdigen deze brief moeten meenemen naar de eerstvolgende (groeps)vaccinatie, omdat er anders niet kan worden gevaccineerd. Dat kan het proces bij binnenkomst op de dag van de groepsvaccinatie vereenvoudigen (zie ook hiervoor) .

- **Verwerk de reacties en registreer de toestemming in het DD JGZ**
Organiseer dat reacties makkelijk kunnen worden verwerkt en geregistreerd in het DD JGZ en zorg voor voldoende capaciteit. Het registreren van toestemming in het DD JGZ kan vanaf het moment waarop de nieuwe programmatuur voor de JGZ-organisaties in gebruik wordt genomen.

- **Onderneem actie op non-respons**

Niet alle jeugdigen die 12 jaar zijn geworden zullen direct reageren op het verzoek om de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens kenbaar te maken aan de JGZ-organisatie. Daarom is het van belang periodiek een selectie te maken van de jeugdigen, die nog niet hebben gereageerd op een eerder verzoek. Stuur een herinnering of bel na. Van veel jeugdigen zal het telefoonnummer niet bekend zijn. Vraag het nummer van de jeugdige aan de ouder.

4.10 Informeren van jeugdigen die 16 jaar gaan worden waarbij de toestemming wijzigt³⁰

Als jeugdigen 16 jaar worden telt alleen hun toestemming mee bij het bepalen of er persoonsgegevens mogen worden uitgewisseld tussen de JGZ en het RIVM. De toestemming, die gezaghebbende(n) eerder hebben gegeven, telt vanaf dat moment niet meer mee.

Als de gezaghebbende(n) eerder geen toestemming hebben gegeven voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens en de jeugdige wel, betekent dit dat er bij het bereiken van de leeftijd van 16 jaar iets wijzigt in de “overall” toestemming voor de uitwisseling van persoonsgegevens: van geen toestemming naar wel toestemming.

Over deze situatie is in het Juridisch Kader³¹ afgesproken: *“Na alsnog toestemming (na eerder geen toestemming) worden eerder vastgelegde vaccinatiegegevens over RVP gepersonaliseerd uitgewisseld tussen JGZ en RIVM.”*.

Het is van belang dat de 16-jarigen voor wie dit geldt (of gaat gelden) op de hoogte worden gebracht van deze situatie en wijziging. JGZ-organisaties kunnen er voor kiezen deze jeugdigen daarover per brief te informeren. Dat kan al voor de 16^e verjaardag, zodat de jeugdigen nog tijd hebben om actie te ondernemen. Hieronder wordt kort beschreven hoe dit kan. De stappen die worden beschreven zijn niet verplicht, maar zijn bedoeld als mogelijkheden, suggesties en adviezen.

- **Periodieke selectie (maandelijks of anders) van jeugdigen die 16 jaar worden en waarvoor de toestemming wijzigt**

Maak in het DD JGZ een selectie van die jeugdigen die in de komende maand(en) 16 jaar worden en waarvoor de toestemming voor gegevensuitwisseling gaat wijzigen als ze geen actie ondernemen.

- **Stuur een brief om de aankomend 16 jarigen te attenderen op de wijziging in toestemming**

Stuur een gepersonaliseerde brief (op naam en adres van de jeugdige) om de betreffende jeugdige te informeren over de wijziging in de toestemming bij het bereiken van de leeftijd van 16 jaar en verwijs naar de informatie op de [website van het RIVM](#) of de eigen JGZ-organisatie. Dit omdat (het ontbreken van de) toestemming van de gezaghebbende(n) niet meer meetelt en alleen hun eigen toestemming telt bij het bepalen of er persoonsgegevens mogen worden uitgewisseld tussen JGZ en RIVM. En dat dit ook betekent dat eerder vastgelegde vaccinatiegegevens over het RVP alsnog gepersonaliseerd worden verstuurd vanuit de JGZ-organisatie aan het RIVM. Als ze dat niet willen zullen ze dat bij de JGZ-organisatie moeten aangeven.

³⁰ In beginsel is 16 jaar geen doelgroep meer voor vaccinaties binnen het RVP, behalve voor nieuwkomers en asielzoekers. Deze groep wordt niet per groep uitgenodigd maar individueel.

³¹ Zie en 5.1 Bijlage 1: Tekst Juridisch Kader 2021 Toestemming Gegevensuitwisseling JGZ ↔ RIVM - RVP.

Let op: Een JGZ-organisatie kan via het digitale berichtenverkeer alleen die vaccinatiegegevens met persoonsgegevens in een bericht opsturen, waarvoor zij eerder vaccinatiegegevens zonder persoonsgegevens in een bericht heeft opgestuurd aan het RIVM. Eerdere vaccinaties voor dezelfde jeugdige bij andere JGZ-organisaties (bijvoorbeeld in verband met een verhuizing) kunnen niet digitaal aan het RIVM worden opgestuurd. Het RIVM kan die digitale berichten niet verwerken. Stem dit zo nodig af met uw softwareleverancier.

- **Verwerk de reacties van aankomend 16-jarigen en registreer dat in het DD JGZ**
Organiseer dat reacties makkelijk kunnen worden verwerkt en geregistreerd in het DD JGZ en zorg voor voldoende capaciteit. Het registreren van toestemming in het DD JGZ kan vanaf het moment waarop de nieuwe programmatuur door de JGZ-organisatie in gebruik is genomen.

4.11 Periodieke selecties: controle op registratie toestemming (veegacties)

Het is van belang voor JGZ-organisaties om regelmatig te controleren voor welke jeugdigen en/of gezaghebbenden in het RVP in de eigen populatie / database de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens nog niet is geregistreerd. Dat kan problemen voorkomen in de uitvoeringspraktijk van de JGZ-organisatie en het RIVM (zie ook *link naar consequenties*).

- **Periodieke selectie (maandelijks of anders) van jeugdigen waarvoor de toestemming nog niet is geregistreerd in het DD JGZ**
- **Stuur een brief met verzoek om toestemming kenbaar te maken**
Stuur een gepersonaliseerde brief (op naam en adres van de jeugdige) om de toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen JGZ en RIVM uit te vragen aan de geselecteerde jeugdigen en/of gezaghebbende(n).

In de brief kan worden verwezen naar informatie over de geïnformeerde toestemming voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens (Informed Consent), zoals de vaccinatiebrochures RIVM, informatie op de [website van het RIVM](#) of de eigen website van de JGZ-organisatie.

Let op: in de brief moet altijd staan beschreven op welke wijze jeugdigen / gezaghebbende(n) een JGZ-professional kunnen bereiken als ze vragen hebben over deze toestemming.

In de brief kan het de jeugdigen en/of gezaghebbende(n) makkelijk worden gemaakt door een voorgedrukte reactie cq. antwoordkaart mee te sturen, die ze alleen nog hoeven in te vullen en te ondertekenen. Zorg er voor dat de antwoordkaart makkelijk kan worden herkend en verwerkt binnen de JGZ-organisatie als deze wordt teruggestuurd.

- **Onderneem actie op non-respons**
Niet alle jeugdigen en/of gezaghebbende(n) zullen direct reageren op het verzoek om de toestemming kenbaar te maken aan de JGZ-organisatie. Daarom is het van belang periodiek een selectie te maken van de jeugdigen en/of gezaghebbende(n), die nog niet hebben gereageerd op een eerder verzoek. Stuur een herinnering of bel na.

4.12 Bijzondere situatie: Jeugdige woonachtig in werkgebied van JGZ-A en in zorg bij JGZ-B en waarbij JGZ-A jeugdige vaccineert

De situatie, waarin een jeugdige woonachtig is in het werkgebied van JGZ-organisatie A en in zorg is bij JGZ-organisatie B, omdat de jeugdige in het werkgebied van JGZ-organisatie B naar school gaat, vraagt om bijzondere aandacht.

In deze situatie zal de jeugdige uitgenodigd worden voor een vaccinatie in de woonplaats en daarmee gevaccineerd worden door JGZ-organisatie A. Hierbij is JGZ-organisatie A verantwoordelijk voor het vragen en registreren van de toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens.

In deze situatie is het actieve DD JGZ bij JGZ-organisatie B, die de jeugdige in zorg heeft. JGZ-organisatie A is de verantwoordelijke JGZ-organisatie voor de vaccinatie en heeft daarvoor een gearcheveerd/niet-actief DD JGZ van de jeugdige. JGZ-organisatie A moet voor deze jeugdigen gegevensuitwisseling met persoonsgegevens uitvragen en registreren, omdat zij de vaccinatie geven³². Het DD JGZ mag alleen voor het registreren van de vaccinaties en de toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens actief worden: zie de brochure "[Ben ik in beeld](#)" van NCJ, paragraaf 7.3.

Daarnaast zal JGZ-organisatie A, als er geen toestemming is voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens, JGZ-organisatie B moeten informeren dat de jeugdige een vaccinatie heeft gekregen, zodat het actieve DD JGZ compleet is.

Jeugdigen / gezaghebbenden moeten hiervoor wel toestemming geven. Deze toestemming wordt geregistreerd in het BDS-element "Toestemming verstrekken informatie aan derden", waarbij in het BDS-element "Toelichting verstrekking informatie aan derden" wordt geregistreerd dat de vaccinatiegegevens worden doorgegeven aan JGZ-organisatie B.

Let op: bij deze toestemming is het BDS-element "Bron toestemming verstrekking informatie aan derden" nog niet gewijzigd in de waarden zoals ze staan benoemd bij de toestemmingsvraag over de gegevensuitwisseling RVP. In de toekomst zal dit veranderen.

³² NB. Wellicht is de toestemming al eerder uitgevraagd en zit de toestemming (op termijn) al in het gearcheveerde/niet-actieve DD JGZ.

5 Bijlagen

Bijlage 1: Tekst Juridisch Kader 2021 Toestemming Gegevensuitwisseling JGZ ↔ RIVM – RVP

Bijlage 2: Jeugdige, ouders en gezag

Bijlage 3: Toestemming gegevensuitwisseling met persoonsgegevens en geen BSN

Bijlage 4: Legenda Beslisboom

Bijlage 5: Use cases - voorbeelden van toestemming in de praktijk

Bijlage 6: Afkortingen en definities

5.1 Bijlage 1: Tekst Juridisch Kader 2021 Toestemming Gegevensuitwisseling JGZ ↔ RIVM - RVP

*Project Realisatie Informed Consent JGZ-RVP 2021
Juridisch Kader - Status: definitief*

Juridisch kader 2021

Toestemming gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM in het kader van het RVP

Versie 2.0, status: definitief, datum: 29-6-2021.

De tekst in dit juridisch kader is gebaseerd op de Richtlijn en bijbehorende bijlage over Informed Consent van het RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, RVP-richtlijn Informed consent-procedure, juni 2018 en Bijlage Achtergronden RVP-richtlijn Informed-consent-procedure, juni 2018, zie: <https://rijksoverheid.nl/onderwerpen/rook-en-gevoelens/rapporten/2018/06/18/rijksoverheid-rijksinstituut-voor-volksgezondheid-en-milieu-rvp-richtlijn-informed-consent-procedure>. Deze richtlijn is het resultaat van de afstemming in het landelijk RVP-overleg.

Naar aanleiding van de RVP-gegevensuitwisseling JGZ en RIVM zijn op basis van de wetgeving, zoals de Wgbo en AVG, enkele gerichte juridische vragen beantwoord over de inrichting van de gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM in het kader van het RVP. Het gaat daarbij om het doorbreken van het beroepsgeheim (Wgbo) en de verstrekking van gegevens (AVG) van JGZ aan RIVM en van RIVM aan JGZ.

1 Aan wie moet toestemming gevraagd worden?

- a Toestemming voor de gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM moet vanaf het omslagmoment 1-1-2022 gevraagd worden van alle (huidige en nieuwe) deelnemers voor nieuwe gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM. Het gaat dus om nieuwe vaccinaties en niet om al geregistreerde gegevens.
- b Leeftijden:
 - Onder de 12 jaar geeft de ouder (of wettelijk vertegenwoordiger) toestemming.
 - Tussen de 12 en 16 jaar geldt dat ouder en jeugdige allebei toestemming moeten geven. Als één van beiden niet wil, is er geen toestemming.
 - Vanaf 16 jaar geeft de jeugdige zelf de toestemming.
- c Eén of meerdere gezaghebbende ouders geven de toestemming. Eén is genoeg als er gezag is. Tenzij bekend is dat de andere gezaghebbende ouder er anders over denkt of daar een vermoeden of twijfel over bestaat bij de zorgaanbieder, mag de vragende zorgaanbieder van gezamenlijke instemming uitgaan. Een ouder zonder gezag mag geen toestemming verlenen.

2 Hoe moet de toestemming gevraagd worden?

- a 'Geen bezwaar' is niet toestemming. Een bezwaarprocedure is dus niet voldoende als toestemming nodig is.
- b Het is mogelijk te werken met een eenmalige toestemming van ouder(s)/jeugdige die geldig is voor het gehele RVP. Belangrijk is dat in de publieksfolder goed beschreven is waar toestemming voor wordt gegeven en dat de JGZ-professional dit verder toelicht tijdens het contact met de ouder(s)/jeugdige. De toestemmingsinformatie moet zodanig geformuleerd worden dat bij nieuwe vaccinaties in het RVP niet opnieuw toestemming gevraagd hoeft te worden. De betrokkene kan een eerder gegeven toestemming op elk moment intrekken.
- c Als goed beschreven dan kan de JGZ als organisatie landelijk toestemming vragen mits de

*Juridisch kader toestemming gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM ihkv RVP
Versie 2.0, status: definitief, datum: 29-6-2021*

Blad 1 van 4

Project Realisatie Informed Consent JGZ-RVP 2021
Juridisch Kader - Status: definitief

JGZ als een organisatie te beschouwen is voor de betrokkene. De publieksfolder dient de reikwijdte goed uit te leggen en begrijpelijk te maken waarvoor de toestemming precies dient.

- d Als bovenstaande niet mogelijk is, wordt aan elke verstrekken zorgaanbieder opnieuw toestemming gegeven. Echter het lijkt landelijk goed te regelen.
- e Een goede publieksfolder zorgt er tevens voor dat niet bij elke vaccinatie opnieuw toestemming hoeft te worden gevraagd.
- f In het DD JGZ mag geen sprake zijn van een 'toestemmingsvink' van degene die de toestemming moet geven die 'by default' in het systeem op JA gezet wordt. De AVG eist 'privacy by default'. Dit betekent standaard op NEE of geen invulling.

3 Waar kan toestemming voor gevraagd worden?

- a De volgende aspecten kunnen onder de toestemmingsvraag vallen:
 - gegevensuitwisseling van JGZ naar RIVM (gegeven vaccinaties, vaccinatiestatusopvraag);
 - gegevensuitwisseling van RIVM naar JGZ (vaccinatiestatusoplevering, toekomstige groepsvaccinaties, actieve benadering JGZ over individuele vaccinaties);
 - gebruik van gegevens voor wetenschappelijk onderzoek.
- b JGZ mag toestemming vragen voor de gegevensuitwisseling mede namens RIVM. Men kan daarvoor een gezamenlijke publieksfolder maken. Partijen moeten goede afspraken maken over hoe de procedure werkt, over het informatiemateriaal, over de registratie van en de gegevensuitwisseling over de toestemming.
- c Specifiek is nodig naar doeleinden, verantwoordelijke(n), aard van de verwerking, soorten gegevens en categorieën ontvangers. Men moet goed omschrijven wat binnen de reikwijdte zal vallen.

4 Wat als de ouder(s)/de jeugdige toestemming geven?

- a Wanneer toestemming wordt gegeven voor gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM, worden persoonsgegevens en vaccinatiegegevens (in combinatie) uitgewisseld in een bericht.
- b Gegevensuitwisseling die in de toestemmingsinformatie beschreven wordt, is toegestaan na toestemming.
- c Toestemming is in dit geval uitdrukkelijke toestemming: vrij, specifiek en op informatie berustend, alsook uitdrukkelijk gegeven: op schrift, mondeling of via andere uitdrukking.
- d Toestemming hoeft niet schriftelijk gevraagd of verkregen te worden. Een handtekening hoeft niet. Maar toestemming moet wel aantoonbaar zijn. Dit vraagt om goede en aantoonbare procedures en een goed registratieproces.
- e Toestemming voor gegevensuitwisseling wordt digitaal geregistreerd door de JGZ. Ten minste moet vastgelegd:
 - dat toestemming gegeven is (ja/nee);
 - wie heeft de toestemming gegeven (naam ouder/verzorger/jeugdige, unieke identificatie is nodig – het moet traceerbaar zijn wie de toestemming heeft gegeven);

Juridisch kader toestemming gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM ihkv RVP
Versie 2.0, status: definitief, datum: 29-6-2021

Blad 2 van 4

Project Realisatie Informed Consent JGZ-RVP 2021
Juridisch Kader - Status: definitief

- wanneer is de toestemming gegeven (datum);
 - wie heeft de toestemming vastgelegd (ID van de JGZ-medewerker - het moet traceerbaar zijn wie de toestemming heeft vastgelegd). Dit kan een automatische logging zijn.
 - Optioneel kan worden vastgelegd hoe de toestemming is verleend.
 - f Verkregen toestemming mag doorgegeven worden van JGZ aan RIVM. RIVM is verantwoordelijk voor de verwerking van de gegevens over toestemming gegevensuitwisseling RVP. Doorgegeven kan worden:
 - dat toestemming gegeven is (ja);
 - wanneer is de toestemming gegeven (datum);
 - welke organisatie heeft de toestemming vastgelegd (ID van de JGZ-organisatie).
 - g In alle gevallen moet de toestemmingsinformatie die gebruikt wordt bij het vragen van toestemming bekend zijn (gestandaardiseerd).
- 5 Wat als de ouder(s)/de jeugdige geen toestemming geven?**
- a. Wanneer geen toestemming wordt gegeven voor gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM, wordt er een niet-gepersonaliseerd (anoniem) bericht gestuurd met alleen vaccinatiegegevens, zodat het RIVM weet welke vaccins er zijn gebruikt door een JGZ-organisatie (vaccinverbruik). Dit is van belang voor de uitvoering van het RVP.
 - b. Vaccinatiegegevens zijn gegevens over de JGZ-organisatie, de datum/periode, de vaccinsoort en het chargenummer. Er zijn maatregelen getroffen waardoor het voor het RIVM onmogelijk is niet-gepersonaliseerde vaccinatiegegevens (alsnog) te herleiden tot natuurlijke personen
 - c. Gegevens over vaccinatie (met of zonder persoonsgegevens) worden alleen uitgewisseld tussen JGZ-organisaties en RIVM ten behoeve van de uitvoering van het RVP en worden door het RIVM niet verder verspreid.
 - d. De consequenties voor een betrokkene door de keuze voor wel of geen toestemming moet goed beschreven en uitgelegd zijn in de publieksfolder en in het vaccinatieconsult worden toegelicht.
 - e. Als de grondslag voor bericht 7 (sturen kopie uitnodigingen van RIVM aan JGZ) geldt, mag het RIVM dat opsturen aan de JGZ en valt dat buiten de toestemming.
- 6 Als toestemming wordt ingetrokken**
- a. Toestemming intrekken betekent dat er geen gepersonaliseerde vaccinatiegegevens meer worden uitgewisseld tussen JGZ en RIVM. Als personen willen dat (eerder uitgewisselde) persoonsgegevens worden verwijderd, dan kan dat (zover mogelijk en alleen het loskoppelen van persoonsgegevens en vaccinatiegegevens in de administratie van RIVM). Betrokkene kan daarvoor contact opnemen met het RIVM. Bij JGZ blijven gegevens bewaard in het dossier zolang de dossierplicht voortduurt. Toestemming voor de gegevensuitwisseling tussen JGZ en RIVM gaat niet over gegevensverwerking door de JGZ zelf.

Project Realisatie Informed Consent JGZ-RVP 2021
Juridisch Kader - Status: definitief

7 Als toestemming na eerder geen toestemming

- a. Na alsnog toestemming (na eerder geen toestemming) worden eerder vastgelegde vaccinatiegegevens over RVP gepersonaliseerd uitgewisseld tussen JGZ en RIVM. Dat wordt door de JGZ besproken met ouders/jeugdige, duidelijk beschreven in de folder en op de website van RIVM, bijvoorbeeld als volgt: "als u nu wel toestemming geeft dan zullen ook eerder vastgelegde vaccinatiegegevens met persoonsgegevens worden uitgewisseld met het RIVM".

Documenthistorie

Een eerdere versie van dit document is in 2018 opgesteld door J. Krabben en M. Verwoerd. De organisaties die op dat moment waren betrokken bij dit project hebben het juridisch kader in 2018 vastgesteld. In het kader van het project Realisatie Informed Consent JGZ-RVP 2021 is het oorspronkelijke kader uit 2018 in maart/april 2021 herijkt. Het Juridisch Kader 2021 is op 1-6-2021 (versie 1.0 definitief) vastgesteld door de Stuurgroep van het Project Informed Consent JGZ-RVP 2021, bestaande uit vertegenwoordigers van het ministerie van VWS, VNG, ActiZ en GGD GHOR NL. Op 29-6-2021 is de inleidende tekst aangepast op aangeven van de jurist van het ministerie van VWS (versie 2.0 definitief). Dit heeft geen consequenties voor de functionele eisen, die door Nictiz zijn opgeteld op basis van versie 1.0 van 1-6-2021.

-0-0-0-0-

5.2 Bijlage 2: Jeugdige, ouders en gezag

Het bepalen wie mag beslissen voor een jeugdige, wie het gezag heeft over een jeugdige, is niet altijd eenvoudig, maar is wel belangrijk bij toestemming voor de gegevensuitwisseling met persoonsgegevens tussen de JGZ en het RIVM over het RVP.

In dit Draaiboek Invoering wordt vaak gesproken over “gezaghebbende(n)”.
In de [Juridische Toolkit](#) NCJ staat beschreven wie wanneer gezag heeft.

Zie ook “[Wanneer krijg ik gezag over een kind?](#)” op de website van de Rijksoverheid.

Indien een jeugdige of een zwangere wilsonbekwaam is neem een wettelijk vertegenwoordiger het besluit over de toestemming.
Meer informatie “Wettelijke vertegenwoordiging” is onder andere [HIER](#) te vinden.

5.3 Bijlage 3: Toestemming gegevensuitwisseling met persoonsgegevens en geen BSN

Het Burgerservicenummer (BSN) is een uniek persoons-identificerend nummer. Dit identificatienummer is nodig om een digitaal dossier JGZ (DD JGZ) over te dragen van de ene organisatie naar de andere via het landelijk schakelpunt (LSP). Er zijn op dit moment geen andere nummers die voldoen aan de eisen van overdracht via het LSP.

Iedereen ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) heeft een BSN.

Niet iedereen in Nederland is ingeschreven in de BRP en heeft daarmee een BSN:

- Asielzoekers die in Nederland in beginsel geen (tijdelijke) verblijfsvergunning krijgen.
- Illegalen, vreemdelingen die geen verblijfsrecht hebben in Nederland.
- MOE-landers³³ (arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europese landen) die zich niet inschrijven in de gemeente.

Dat betekent dat het DD JGZ van jeugdigen vallend onder een van deze drie punten zonder BSN, niet via het LSP overgedragen kunnen worden van en naar een andere JGZ-organisatie, of binnen de eigen JGZ-organisatie.

In de praktijk wordt er wel een DD JGZ aangemaakt voor deze jeugdigen. Voor de overdracht van het DD JGZ worden creatieve oplossingen uitgevoerd.

Deze oplossingen voldoen allemaal niet aan de eisen die gesteld zijn voor **digitale** dossieroverdracht en leveren allemaal extra administratief werk op. Bijvoorbeeld een DD JGZ printen en opsturen naar de andere JGZ-organisatie, die het vervolgens als PDF aan een nieuw DD JGZ hangt en waarbij de JGZ-professional belangrijke informatie vanuit de PDF overtypt in het nieuwe DD JGZ. De vraag is wat er met het achterblijvende DD JGZ gebeurt. Daarnaast is het uitwisselen van vaccinatiegegevens van deze jeugdigen niet mogelijk via het digitale berichtenverkeer tussen de JGZ en het RIVM. **Verstuur de kaarten van deze kinderen dagelijks met de post naar het RIVM-DVP-regiokantoor of gebruik het [digitale vaccinregistratieformulier](#). Via het digitale vaccinregistratieformulier is het ook mogelijk om vaccinatiegegevens door te geven zonder persoonsgegevens. Hiervoor is een klein vinkvakje op de startpagina aanwezig.**

Toestemming gegevensuitwisseling RVP

Jeugdigen zonder BSN maken gebruik van de JGZ en krijgen ook het RVP aangeboden.

Registratie van de vaccinaties gebeurt in het DD JGZ. De gegevensuitwisseling naar het RIVM gebeurt buiten het berichtenverkeer om. JGZ-organisaties sturen de vaccinatiegegevens naar het RIVM door, indien aanwezig, gebruik te maken van de oproepkaart die het RIVM aan deze jeugdigen heeft gestuurd en indien deze niet meegenomen is naar de vaccinatiesessie, vult de JGZ een digitaal [Vaccinatieregistratieformulier](#) in. Dit vaccinatieregistratieformulier wordt door het RIVM verwerkt in het RVP-dossier van de betreffende jeugdige. Bij illegale jeugdigen wordt de vaccinatie verwerkt in een tabel van vaccinaties zonder persoonsgegevens.

Aandachtspunten

Toestemming vragen voor gegevensuitwisseling met persoonsgegevens middels DD JGZ berichtenverkeer voor deze groep zal afhankelijk zijn van de mogelijkheden voor registratie en

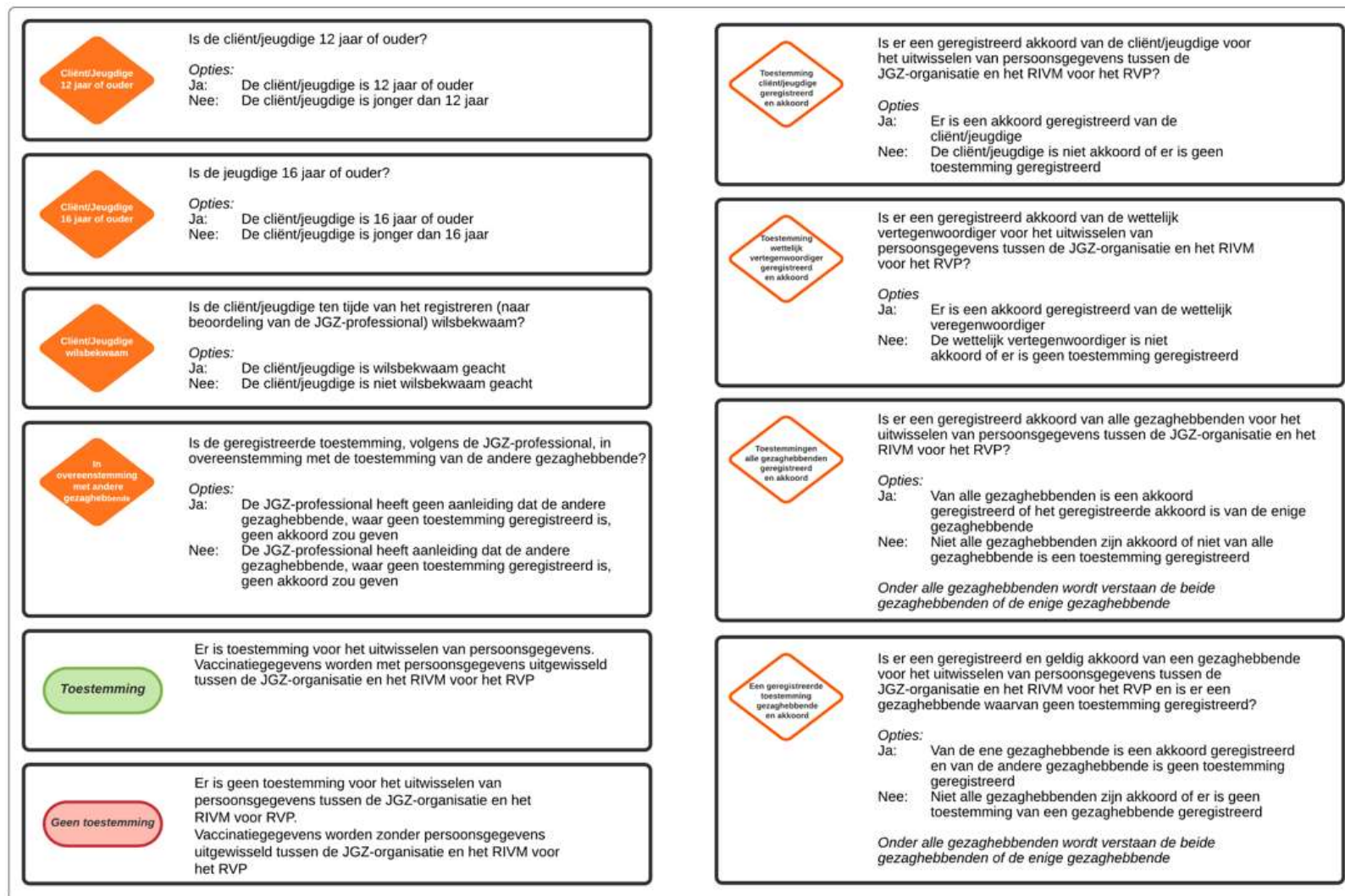
³³ De Midden- en Oost-Europese landen (ook MOE-landen genoemd) zijn de landen die sinds 2004 zijn toegetreden tot de Europese Unie. Het gaat om Polen, Hongarije, Tsjechië, Slowakije, Slovenië, Estland, Letland en Litouwen, Roemenië en Bulgarije, en Kroatië.

overdracht van de geregistreerde gegevens. Toestemming vragen of de vaccinatiegegevens met persoonsgegevens overgedragen mag worden kan altijd en moet geregistreerd worden in het DD JGZ. Indien er geen toestemming is voor het versturen van de persoonsgegevens moet hier rekening mee gehouden worden bij een oproepkaart, dan wel het digitale vaccinatieregistratieformulier.

Aandachtspunten voor de groep zonder BSN zijn:

- Beschikbaarheid van vaccinatiebrochures in verschillende talen.
- Jeugdigen zonder een BSN vallen eigenlijk allemaal onder de kwetsbare groepen waardoor er bij de JGZ meer aandacht voor is.
- Het aanwezig zijn van een tolk, indien nodig, om de toestemming te bespreken. Voor de asielzoekerskinderen in de asielprocedure zal dat geen probleem zijn, dit kan meegenomen worden in de intake.
- Jeugdigen van illegalen zijn over het algemeen bekend bij de JGZ.
- Jeugdigen van MOE-landers zijn vaak ook bekend bij de JGZ.
- Helderheid omtrent de nog te geven vaccinaties. Vaak is al vanuit het buitenland gestart met een RVP waardoor onterechte herinneringen, gezien de taalbarrière, het Nederlandse systeem onduidelijk maken voor deze populatie.

5.4 Bijlage 4: Legenda Beslisboom

5.5 Bijlage 5: Use cases - voorbeelden van toestemming in de praktijk

In deze bijlage worden een aantal voorbeelden gegeven van situaties waarin wordt vastgesteld hoe het zit met de toestemming. Deze voorbeelden zijn (rechtstreeks) afkomstig uit het document : [*Functionele eisen 2021 Toestemming gegevensuitwisseling tussen de JGZ en het RIVM in het kader van het Rijksvaccinatieprogramma, Versie 1.4; Status: definitief; Datum: 21-09-2021.*](#)

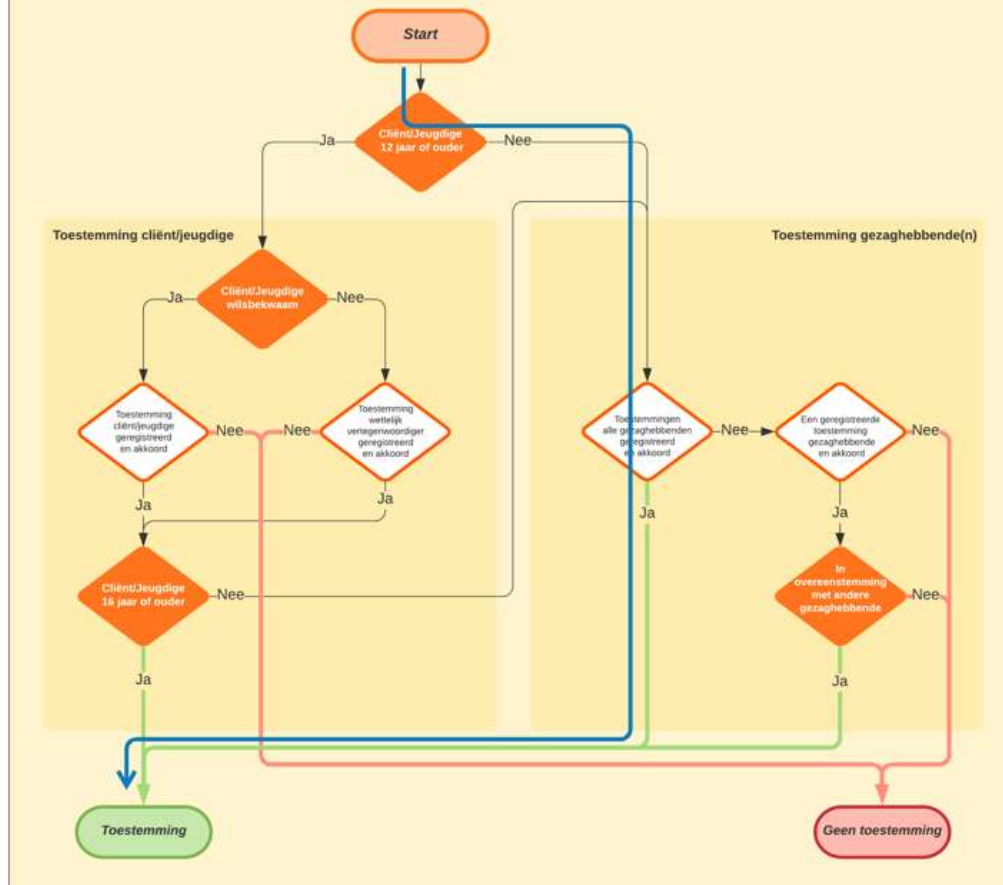
De Functionele Eisen zijn bestemd voor softwareleveranciers, die op basis van deze eisen de programmatuur in het DD JGZ aanpassen. De volledige tekst van het document [Functionele eisen](#) is te vinden op de projectpagina [Toestemming gegevensuitwisseling RVP](#).

Functionele Eisen zijn opgesteld door Nictiz op basis van het Juridisch Kader 2021 (zie hiervoor paragraaf 5.1 *Bijlage 1: Tekst Juridisch Kader 2021 Toestemming Gegevensuitwisseling JGZ ↔ RIVM - RVP* in dit draaiboek).

Beslisboom RVP toestemming gegevensuitwisseling

RVP Toestemming gegevensuitwisseling - Beslisboom V1_3

Nictiz Sep 10, 2021

Use case 1

Eén gezaghebbende

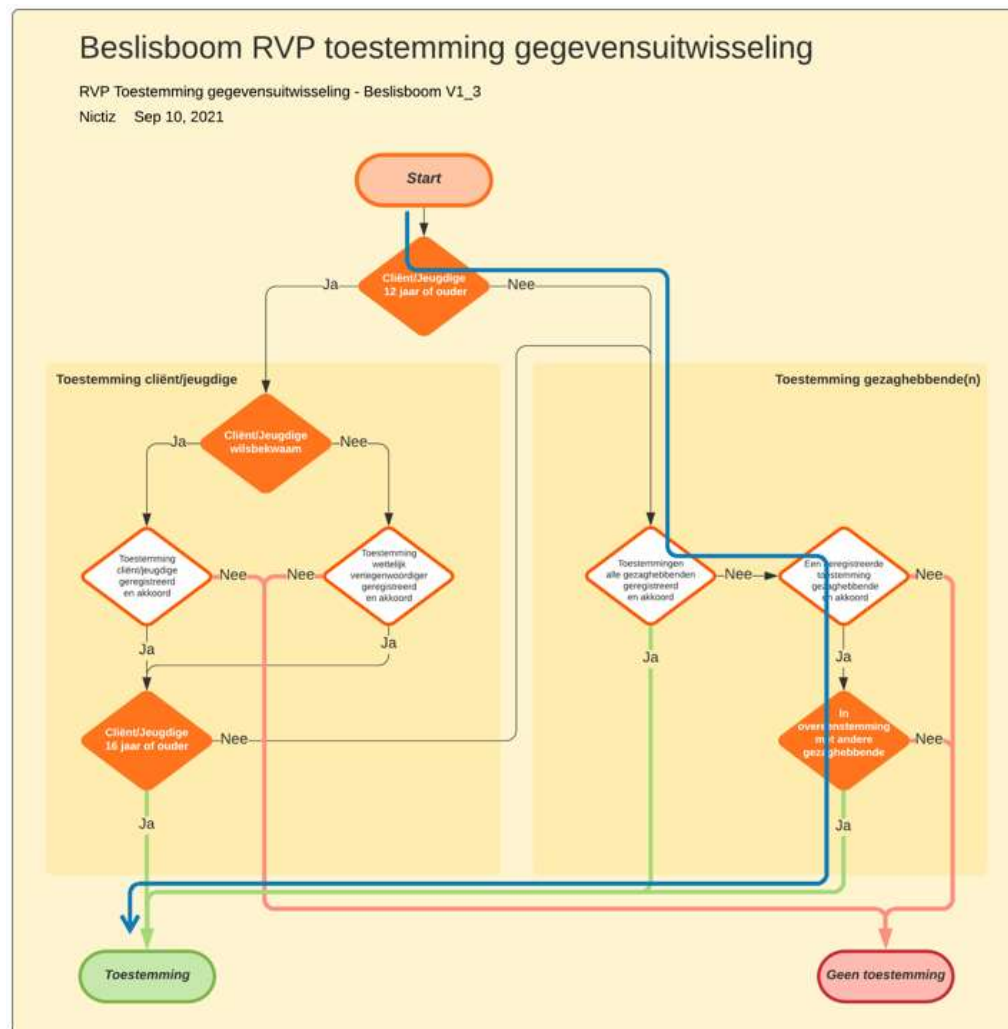
De jeugdige, Bram, is 3 maanden en heeft Anna als enige gezaghebbende.

- De gezaghebbende Anna heeft haar toestemming geregistreerd en is akkoord met de uitwisseling van gegevens.

Conclusie: Toestemming

BDS DATA bij scenario

G115 (#)	Akkoord (1533)	Naam bron (1534)	Bron (1535)	Datum (1536)	Einddatum (....)
1	Ja	Anna	03	01-01-2021	-

Use case 2

Geen toestemming van andere gezaghebbende vereist
(Gebruik waarde 03)

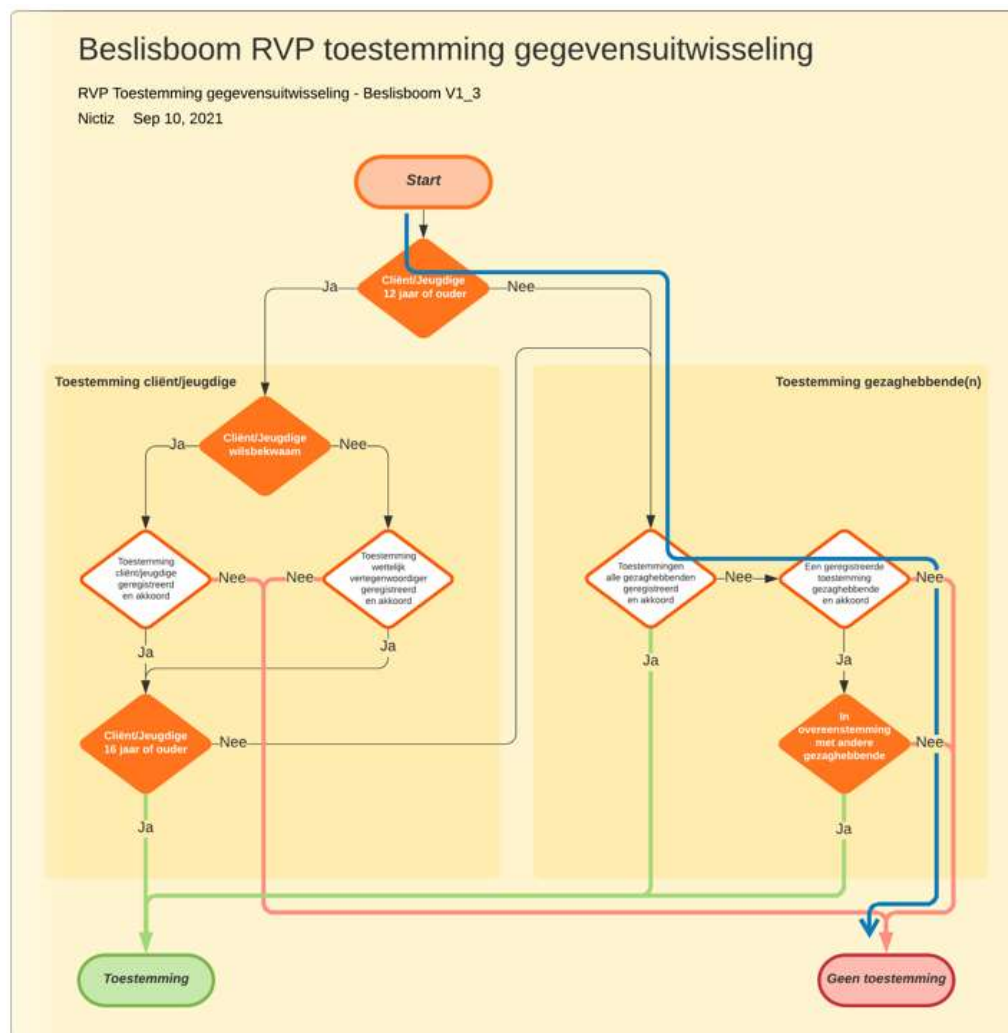
De jeugdige, Noah, is 5 maanden en heeft Lucas en Mia als gezaghebbenden.

- Van de gezaghebbenden is alleen de toestemming van Mia geregistreerd en Mia is akkoord met de gegevensuitwisseling.
- De JGZ-professional heeft geen aanleiding dat Lucas, waarvan geen toestemming geregistreerd is, geen akkoord zou geven.

Conclusie: Toestemming

BDS DATA bij scenario

G115 (#)	Akkoord (1533)	Naam bron (1534)	Bron (1535)	Datum (1536)	Einddatum (....)
1	Ja	Mia	03	01-01-2021	-

Use case 3

Wijziging toestemming

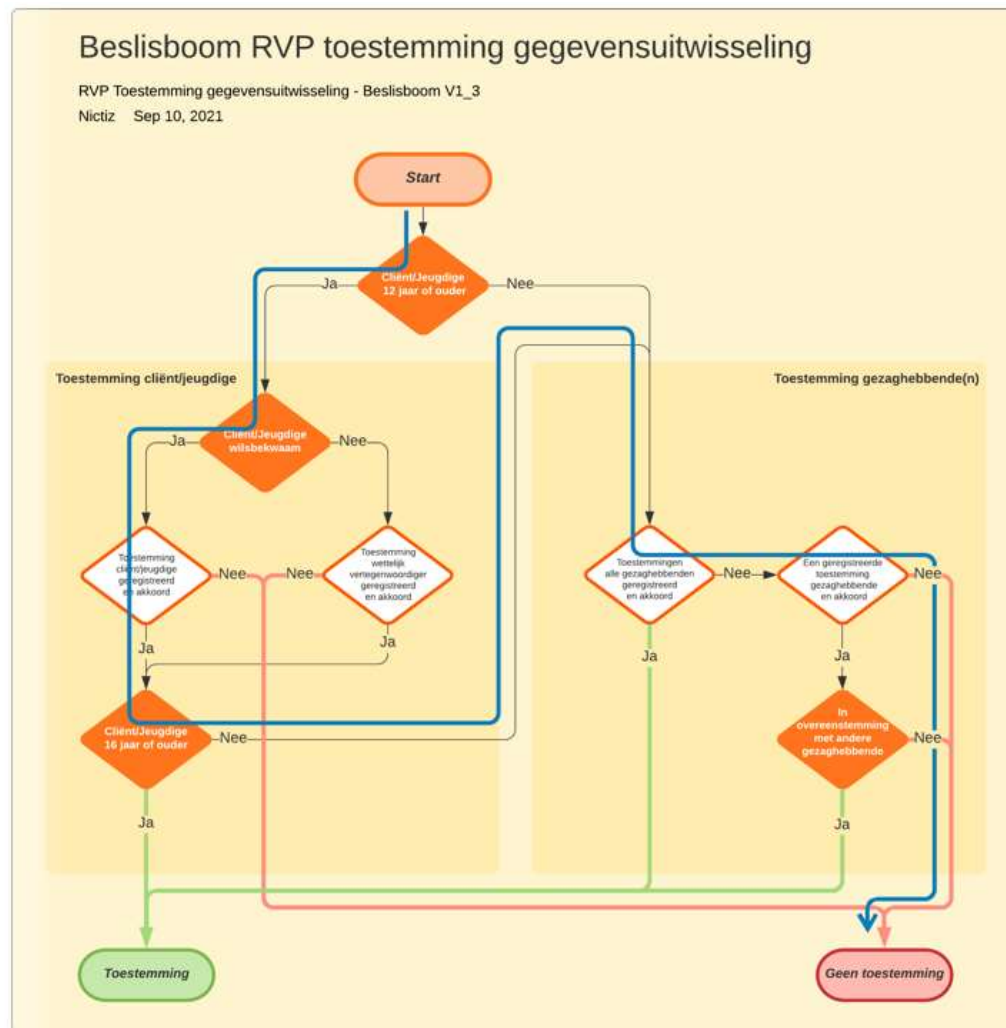
De jeugdige, Noah, is 5 maanden en heeft Lucas en Mia als gezaghebbenden.

- Van de gezaghebbenden is alleen de toestemming van Mia geregistreerd en Mia is akkoord met de gegevensuitwisseling.
- De JGZ-professional heeft geen aanleiding dat Lucas, waarvan geen toestemming geregistreerd is, geen akkoord zou geven.
- Bij het volgende consult heeft Mia zich bedacht en geeft zij expliciet aan geen toestemming te geven voor gegevensuitwisseling.

Conclusie: Geen toestemming

BDS DATA bij scenario

G115 (#)	Akkoord (1533)	Naam bron (1534)	Bron (1535)	Datum (1536)	Einddatum (...)
1	Ja	Mia	03	01-01-2021	01-07-2021
2	Nee	Mia	03	01-07-2021	-

Use case 4

Onvoldoende toestemmingen geregistreerd

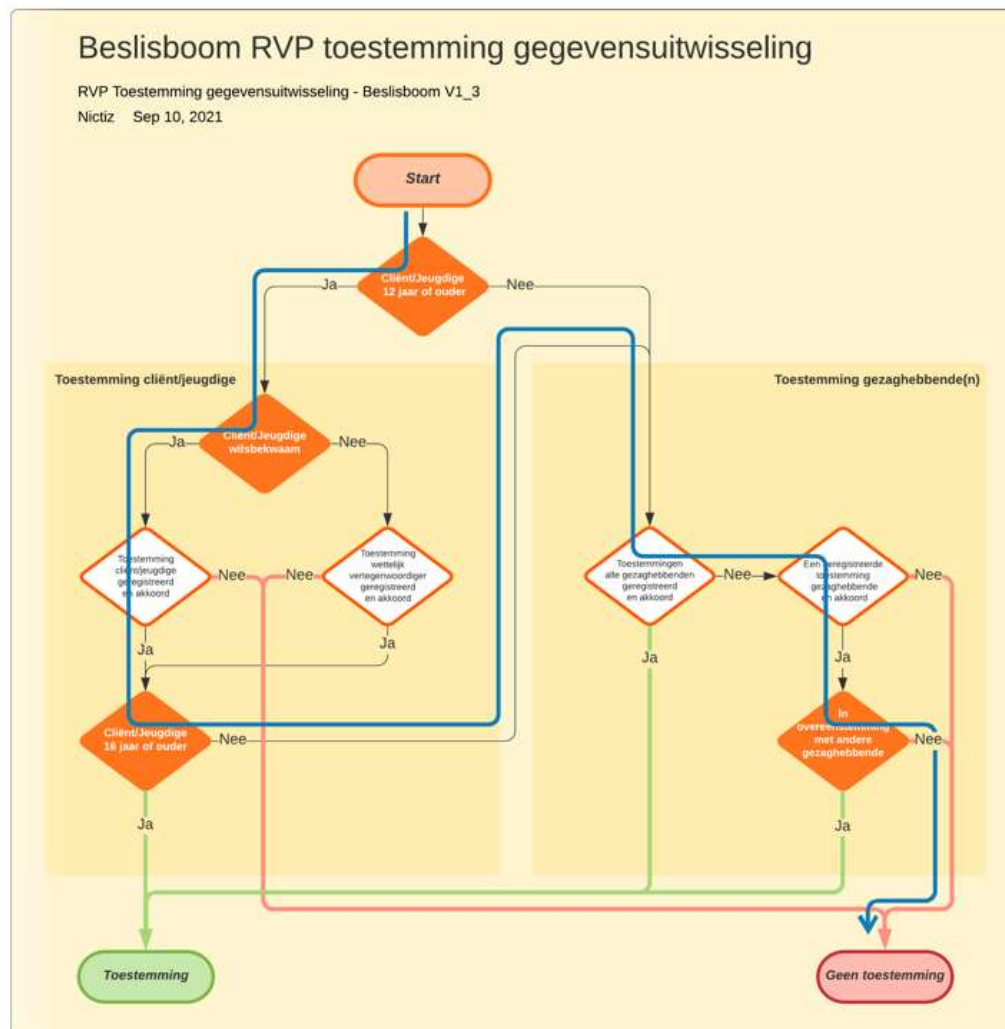
De jeugdige, Lisa, is 13 jaar en heeft Pieter en Sandra als gezaghebbenden.

- De toestemming van Lisa is geregistreerd en zij is akkoord met de gegevensuitwisseling voor het RVP.
- Lisa is met een oppas (niet-gezaghebbend) naar een groeps vaccinatie gekomen.
- Van Pieter, noch van Sandra is een toestemming als gezaghebbende geregistreerd.

Conclusie: Geen toestemming

BDS DATA bij scenario

G115 (#)	Akkoord (1533)	Naam bron (1534)	Bron (1535)	Datum (1536)	Einddatum (....)
1	Ja	Lisa	01	01-01-2021	-

Use case 5

Toestemming van andere gezaghebbende vereist
(Gebruik waarde 04)

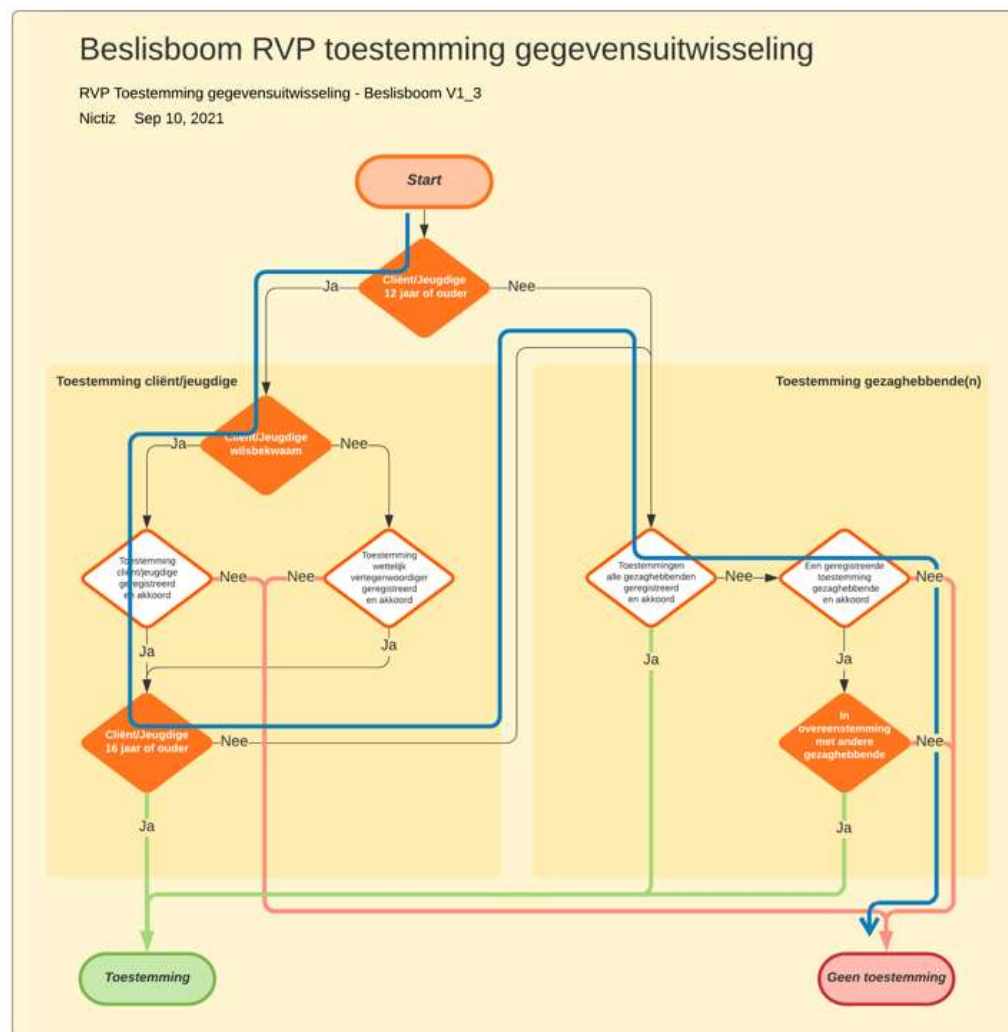
De jeugdige, Lisa, is 15 jaar en heeft Pieter en Sandra als gezaghebbenden.

- De toestemming van Lisa is geregistreerd en Lisa is akkoord met de gegevensuitwisseling voor het RVP.
- Van de gezaghebbenden is alleen de toestemming van Sandra geregistreerd en ook Sandra is akkoord met de gegevensuitwisseling.
- De toestemming van Pieter is niet geregistreerd.
- De JGZ-professional heeft aanleiding dat Pieter, waarvan geen toestemming geregistreerd is, geen akkoord zou geven.
- Gezien er geen overeenstemming lijkt te zijn tussen de gezaghebbenden is er geen toestemming voor gegevensuitwisseling zonder een geregistreerd akkoord van Pieter.

Conclusie: Geen toestemming

BDS DATA bij scenario

G115 (#)	Akkoord (1533)	Naam bron (1534)	Bron (1535)	Datum (1536)	Einddatum (....)
1	Ja	Lisa	01	01-01-2021	-
2	Ja	Sandra	04	02-02-2021	-

Use case 6

**Toestemming gezaghebbende op later tijdstip geregistreerd
(Gebruik waarde 04)**

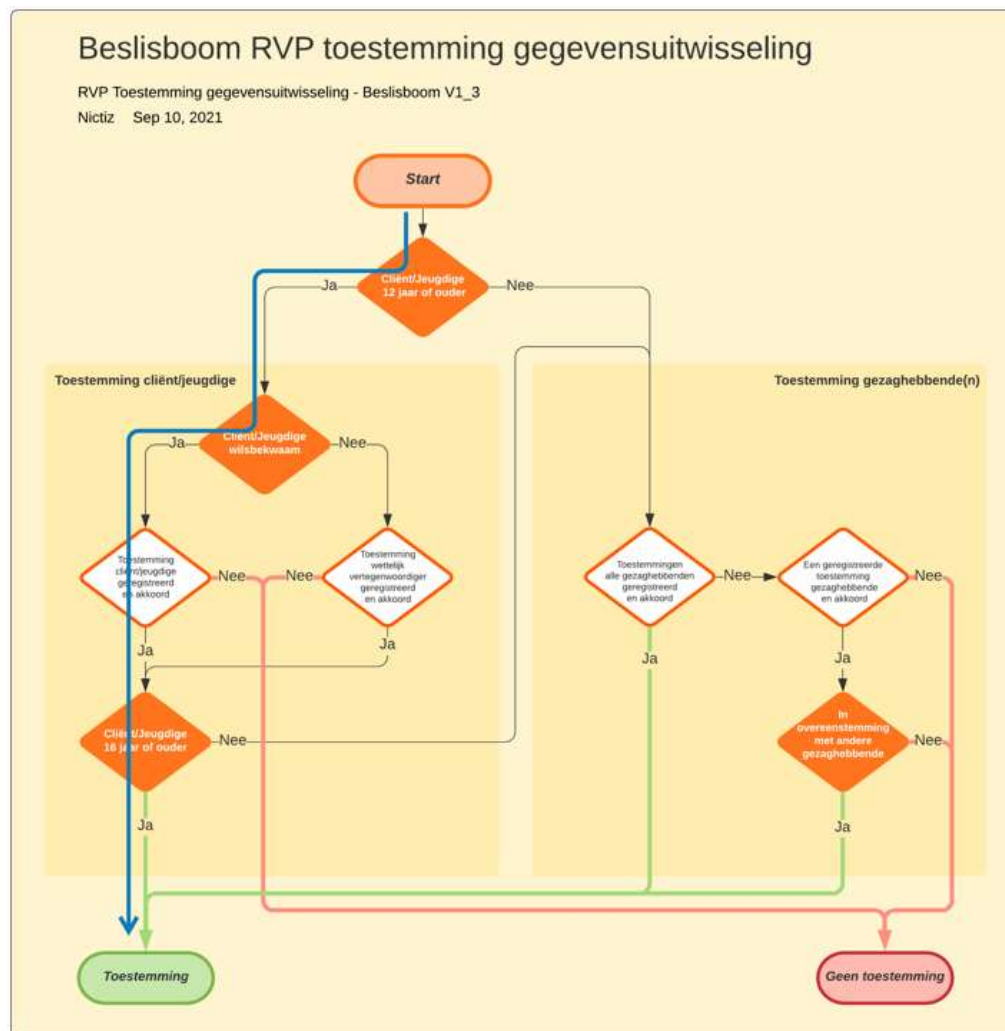
De jeugdige, Lisa, is 15 jaar en heeft Pieter en Sandra als gezaghebbenden.

- De toestemming van Lisa is geregistreerd en Lisa is akkoord met de gegevensuitwisseling.
- De toestemming van Sandra is geregistreerd en ook Sandra is akkoord met de gegevensuitwisseling.
- De toestemming van Pieter is op een later tijdstip geregistreerd en Pieter is niet akkoord met de gegevensuitwisseling.

Conclusie: Geen toestemming

BDS DATA bij scenario

G115 (#)	Akkoord (1533)	Naam bron (1534)	Bron (1535)	Datum (1536)	Einddatum (....)
1	Ja	Lisa	01	01-01-2021	-
2	Ja	Sandra	04	02-02-2021	-
3	Nee	Pieter	04	03-03-2021	-

Use case 7

Jeugdige ouder dan 16 jaar

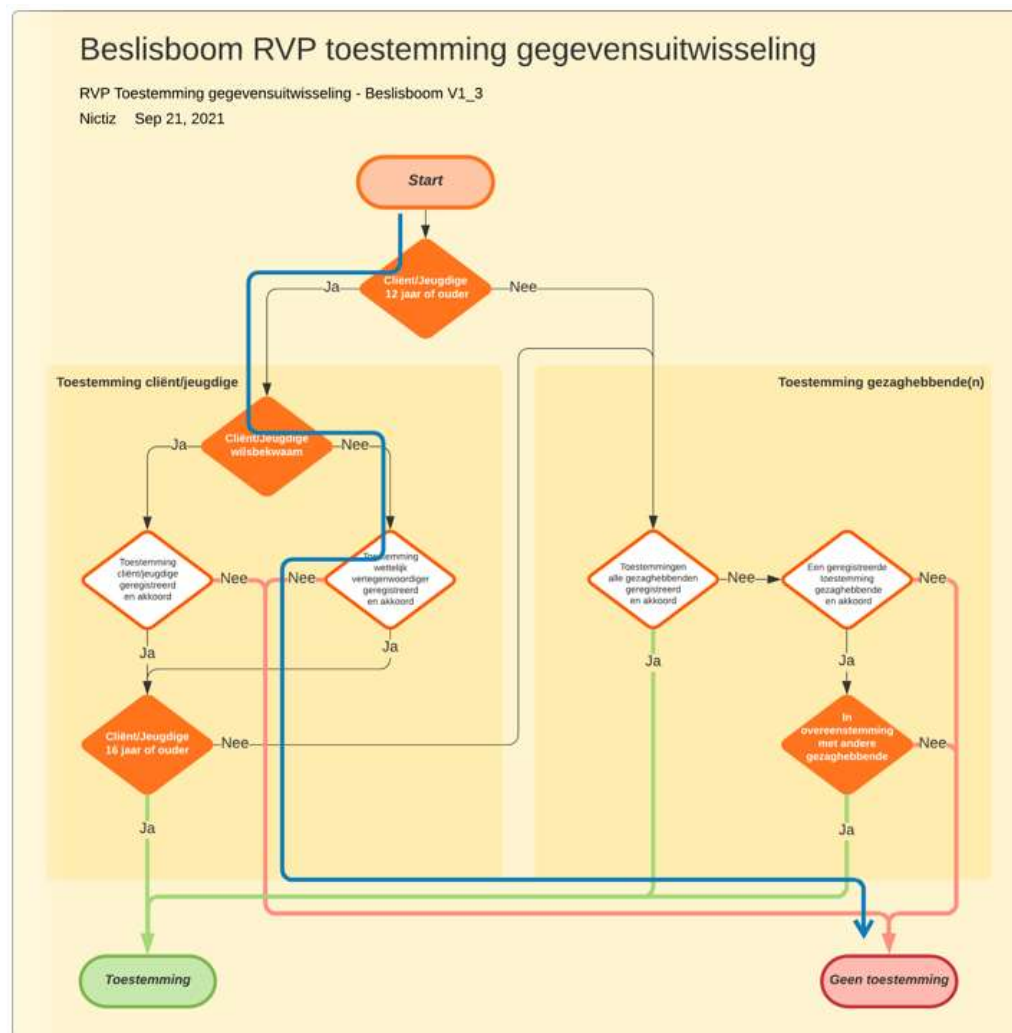
De jeugdige, Lisa, is 17 jaar en heeft Pieter en Sandra als gezaghebbenden.

- De toestemming van Lisa is geregistreerd en Lisa is akkoord met de gegevensuitwisseling.
- De toestemming van Sandra is geregistreerd en ook Sandra is akkoord met de gegevensuitwisseling.
- De toestemming van Pieter is op een later tijdstip geregistreerd en Pieter is niet akkoord met de gegevensuitwisseling.
- Vanaf het moment dat Lisa 16 jaar is geworden is alleen haar toestemming geldig. De toestemmingen van Pieter en Sandra zijn niet meer actief.
- Bij de overgang van onvoldoende toestemming naar voldoende toestemming worden de reeds anoniem verstuurd berichten met vaccinatiegegevens overschreven met gepersonaliseerde berichten door middel van een nieuw bericht dat op dezelfde dag wordt verstuurd richting het RIVM

Conclusie: Toestemming

BDS DATA bij scenario

G115 (#)	Akkoord (1533)	Naam bron (1534)	Bron (1535)	Datum (1536)	Einddatum (....)
1	Ja	Lisa	01	01-01-2021	-
2	Ja	Sandra	04	02-02-2021	-
3	Nee	Pieter	04	03-03-2021	-

Use case 8

Jeugdige wilsonbekwaam geacht

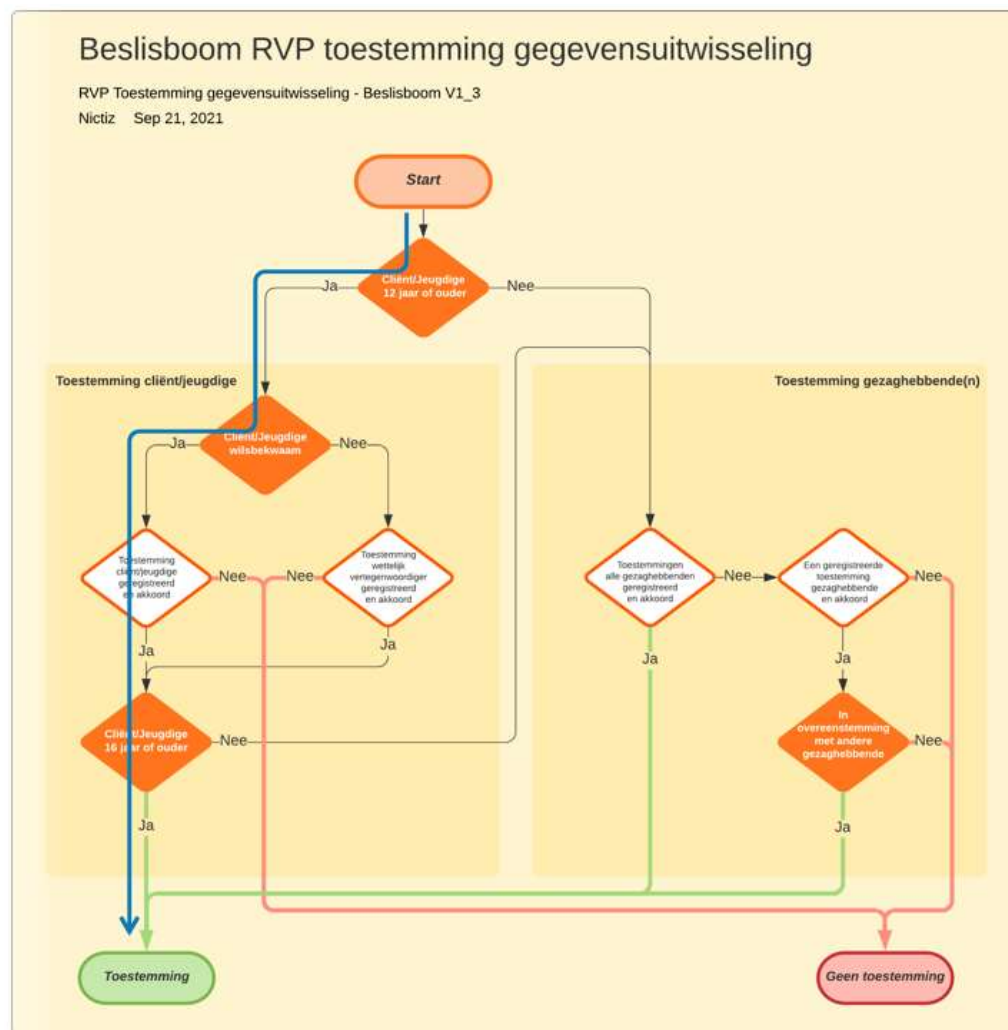
De jeugdige, Joyce, is 16 jaar en heeft Johan en Rianne als gezaghebbenden.

- Van de gezaghebbende is de toestemming van Rianne geregistreerd en Rianne is akkoord met de gegevensuitwisseling.
- Tijdens het registreren van de toestemming van Rianne was er bij de JGZ-professional aanleiding om te denken dat Johan niet akkoord zou gaan met de gegevensuitwisseling.
- De toestemming van Johan is op een later tijdstip geregistreerd en Johan is niet akkoord gegaan met de gegevensuitwisseling.
- De JGZ-professional heeft Joyce als niet wilsbekwaam geacht ten tijde van het vastleggen van toestemming toen zij als 13-jarige op consult kwam met Johan.
- Johan geeft als wettelijk vertegenwoordiger van Joyce geen akkoord voor de uitwisseling.
- Ondanks dat Joyce 16 jaar is, geldt in dit geval de toestemming van haar wettelijk vertegenwoordiger.

Conclusie: Geen toestemming

BDS DATA bij scenario

G115 (#)	Akkoord (1533)	Naam bron (1534)	Bron (1535)	Datum (1536)	Einddatum (....)
1	Ja	Rianne	04	01-01-2005	-
2	Nee	Johan	04	03-03-2005	-
3	Nee	Johan	05	01-01-2017	-

Use case 9

Jeugdige wilsbekwaam geacht na eerder wilsbekwaam geacht te zijn

De jeugdige, Joyce, is 17 jaar en heeft Johan en Rianne als gezaghebbenden.

- Van de gezaghebbende is de toestemming van Rianne geregistreerd en Rianne is akkoord met de gegevensuitwisseling.
- De toestemming van Johan is op een later tijdstip geregistreerd en Johan is niet akkoord gegaan met de gegevensuitwisseling.
- De JGZ-professional heeft Joyce als niet wilsbekwaam geacht ten tijde van het vastleggen van toestemming toen zij als 13-jarige op consult kwam met Johan
- Johan heeft toen als wettelijk vertegenwoordiger van Joyce geen akkoord gegeven voor de uitwisseling.
- In het 17e levensjaar wordt Joyce wilsbekwaam geacht en geeft zij zelf akkoord voor de gegevensuitwisseling.
- Bij de overgang van onvoldoende toestemming naar voldoende toestemming worden de reeds anoniem verstuurd berichten met vaccinatiegegevens overschreven met gepersonaliseerde berichten door middel van een nieuw bericht dat op dezelfde dag wordt verstuurd aan het RIVM.

Conclusie: Toestemming

BDS DATA bij scenario

G115 (#)	Akkoord (1533)	Naam bron (1534)	Bron (1535)	Datum (1536)	Einddatum (....)
1	Ja	Rianne	04	01-01-2005	-
2	Nee	Johan	04	03-03-2005	-
3	Nee	Johan	05	01-01-2017	-
4	Ja	Joyce	01	01-01-2018	-

5.6 Bijlage 6: Afkortingen en definities

Afkorting	Betekenis
BDS JGZ	Basisdataset Jeugdgezondheidszorg
DD JGZ	Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
LSP	Landelijk Schakelpunt
RVP	Rijksvaccinatieprogramma

Begrip	Definitie
Bericht vaccinatiegegevens met persoonsgegevens (gepersonaliseerd bericht)	Het bericht dat wordt verstuurd bij uitwisseling van vaccinatiegegevens tussen de JGZ-organisatie en het RIVM indien voldoende geldige toestemming(en) is/zijn geregistreerd van de gezaghebbende(n) en/of de jeugdige van 12 jaar en ouder. Dit bericht bevat vaccinatiegegevens mét persoonsgegevens.
Bericht vaccinatiegegevens zonder persoonsgegevens (niet-gepersonaliseerd bericht)	Het bericht dat wordt verstuurd bij uitwisseling van vaccinatiegegevens tussen de JGZ-organisatie en het RIVM indien er geen geldige toestemming is geregistreerd door de gezaghebbende ouder(s) en/of de jeugdige van 12 jaar en ouder. Dit bericht bevat alleen vaccinatiegegevens.
Geen toestemming	De eindconclusie in de beslisboom is ofwel 'Toestemming' ofwel 'Geen toestemming'. Als de eindconclusie 'Geen toestemming' is, hebben de gezaghebbende ouder(s) en/ of de jeugdige (12 jaar en ouder) geen toestemming gegeven voor het uitwisselen van persoonsgegevens tussen de JGZ-organisatie en het RIVM.
Jeugdgezondheidszorg	De publieke gezondheidszorg, waarbij een landelijk preventief gezondheidszorgpakket actief wordt aangeboden aan alle jeugdigen tot 18 jaar en aan zwangeren.
Jeugdige	Een persoon die jonger is dan 18 jaar
Cliënt	Een persoon van 18 jaar en ouder
Toestemming	De eindconclusie in de beslisboom is ofwel 'Toestemming' ofwel 'Geen toestemming'. Als de eindconclusie 'Toestemming' is, hebben de gezaghebbende ouder(s) en/ of de jeugdige (12 jaar en ouder) toestemming gegeven voor het uitwisselen van persoonsgegevens tussen de JGZ-organisatie en het RIVM.

-0-0-0-0-